ДА 60-ГОДДЗЯ МАКСІМА ТАНКА

Ніва
ТЫДНЁВІК ГПБГКТ
№ 38 (364) ГОД XVII БЕЛАСТОК 17 ВЕРАСНЯ 1972 г. ЦАНА 60 гр.

Паэт і змагар

Гэты стройны юнак з лышным светлым чубам і васільковым блакітам у вачах, уражлівы і задуменны, свае першыя вершы не складаў для каханай і не было ў іх месца любоўнаму шопату. Паэтычную творчасць Яўген Скурко — будучы слаўны Максім Танк — разумеў як зброю, і ў яго «бунтарных напевах» чуўся скрыгат кайданаў, якімі акавалі санацыйныя ўладары колішнія «крэсы всходне» — бядняцкую Заходнюю Беларусь, дзе сяляне часта запалку дзялілі на чатыры часткі, а маладзіцы насілі туфлі загорнутымі ў кужэльную хусцінку, каб абуваць іх толькі ў царкоўным прытворы ці ўваходзячы на галоўную вуліцу мястэчка.

Будучы паэт нарадзіўся 17 верасня 1912 года ў вёсцы Пількаўшчына на Мядзельшчыне ў сялянскай сям'і і з немаўляцтва яму быў суджаны цярністы шлях жыхара Заходняй Беларусі. Загорнутагата ў хустку-канаплянку павезла яго матка-салдатка ў гаротнае бежанства ў 1915 годзе. Знайшла разам з дзіцём прытулак у Маскве. А калі ўлеглася крывавая бойня на франтах першай сусветнай вайны, перамагла Вялікая Кастрычніцкая рэвалюцыя і суцішыліся змаганні Грамадзянскай вайны ды бацька шчасліва вярнуўся з фронту — сям'я падалася ў 1922 годзе на сваю родную Мядзельшчыну. Тут бацькі, не пакладаючы рук, стараліся абсеяць зарослыя за вайну хмызняком загоны, паставіць на ногі знішчаную гаспадарку і ў той жа час, адымаючы сабе ад вуснаў, накіравалі Яўгена вучыцца. Выбралі сыну школу самую блізкую свайму сэрцу — беларускую гімназію ў Радашковічах.

Чароўны свет ведаў захапіў хлопца, але не здолеў засланіць ад яго несправядлівасцей, якія панавалі на роднай зямлі, і ён хутка знаходзіць дарогу ў падпольны Саюз камуністычнай моладзі Заходняй Беларусі. Я. Скурко ўдзельнічае ў вучнёўскай забастоўцы і яго выдаляюць з гімназіі. Не затрымаўся ён доўга і ў беларускай гімназіі ў Вільні, дзе таксама ўдзельнічаў у падпольным маладзёжным руху. Сваю сярэднюю адукацыю давялося Я.

(Працяг на стар. 3)

Калі смерць забірае гаспадара

ЗДАРЫЛАСЯ Ў КЛЕЙНІКАХ

Быў парны, знясільваючы жнівеньскі дзень. У паветры пахла бурай.

Пад сцяною даволі акуратнай вясковай хаты, бы курыца, капалася ў нагрэтым пясочку маленькае дзіцянё. Быў гэта хлопчык. Побач сядзеў яго старэйшы брат і з цікаўнасцю ўзіраўся, як той з яўнай асалодай голай пупай выціскае ямкі ў пяску.

Відаць, толькі што падсілкаваліся абодва нечым салодкім, бо мухі хмарамі бзычалі над імі і цалавалі іх запэцканыя шчокі.

— Дзе ваша мама? — запытаў я іх.

— Пшаніцу з дзядзькам Сцяпанам на загуменні косіць, — адказаў старэйшы.

— Ці мог бы ты мяне завесці туды?

— А чаму ж не? Пэўна, што магу!

— А вам чаго да яе? — пачуў я жаночы голас, які далятаў з сярэдзіны хаты. Я адказаў, што прыехаў з рэдакцыі беларускай газеты і маю справу да Баўтручуковай Надзі.

— Ой, то добра, што вы з рэдакцыі! — усклікнуў той жа самы жаночы голас. — Можа дапаможаце ў нашай бядзе... Янушэк, чуэш, ты хутчэй завядзі гэтага пана да мамы.

Па дарозе Янушэк высвятліў мне, што я гаварыў з яго цёткаю, мамінай роднай сястрой, якая інвалідка і зусім не можа хадзіць.

На загуменні нейкі мужчына, гадоў пад пяцьдзесят, прывычнымі, ад юнацтва завучанымі рухамі наступаў на сцяну спелай пшаніцы. Дзве жанчыны крочылі яго следам. Малодшая падбірала, а старэйшая вязала і састаўляла снапы. Я адразу дадумаўся, што Надзяй Баўтручук будзе гэтая малодшая. Яна нам пісала:

„Я жыву ў вёсцы і апрацоўваю гаспадарку. Я вельмі люблю работу на полі і пры жывёліне. Але ў гэтым годзе памёр мой муж, і я засталася адна з двума дзяцьмі і цёшчай — старушкай, якой 76 гадоў. Крыху дапамагаюць мне суседзі і з кулка рольнага таксама маю падтрымку. Але і так прыходзіцца наймаць чужых людзей да цяжкай работы, каб пасеялі, зааралі і скасілі, бо што ж я, баба, слабая... А гэта вельмі вялікі выдатак на грошы. А яшчэ ў мінулым годзе выаралі ў нас і засеялі чатыры га лугу, а ў гэтым годзе рабілі дрэнацыю на полі. За ўсё гэтае трэба дорага плаціць. А тут мужык яшчэ набраў у банку

Працяг на стар. 4

ДА VII З'ЕЗДУ БГКТ

Размова па шчырасці

Хутка бяжыць час, хутка праімчалася чарговая шостая кадэнцыя Галоўнага праўлення грамадска-культурнага таварыства. І вось наблізіўся з'езд БГКТ. Ацэніць ён дзейнасць ГП, дзейнасць паасобных аддзелаў, паасобных нашых звенняў, да якіх, на маю думку, перш за ўсё трэба залічыць орган ГП «Ніву», эстраду «Лявоніху» і мастацкія калектывы. У перадз'ездаўскай дыскусіі мне як дэлегату на VII з'езд БГКТ хочацца выказаць свае думкі, сваю асабістую ацэнку мінулай кадэнцыі ГП. Была яна даволі плённая, даволі імпульсіўная. Было праўлена шэраг цікавых ініцыятыў, шэраг патрэбных пачынанняў, амаль у кожнай галіне. Маю тут на ўвазе конкурсы на беларускія песні, імкненне да стварэння харавых і тэатральных калектываў, клопаты ў напрамку развіцця беларускага школьніцтва, а таксама развіцця існуючага Беларускага рэгіянальнага этнаграфічнага музея ў Белавежы, больш эфектыўную працу ў выдавецкай дзейнасці і г.д. Адным словам, зроблена многа, зроблена больш, як у папярэдніх кадэнцыях ГП. Усё гэта праўда. Але ці не можна было зрабіць яшчэ больш?

Мне здаецца, занядбана адна вельмі важная галіна працы, якою Галоўнае праўленне павінна заняцца. З'ўляецца ёю прапагандысцка - выхаваўчая дзейнасць, мэтай якой павінна быць абуджэнне нацыянальнай свядомасці, нацыянальнай гордасці, пашану да сваёй роднай мовы, гісторыі, культуры. З гэтым у нас на ёсць добра. Спатыкаемся мы з такімі фактамі, як неахвота некаторых бацькоў у некаторых мясцовасцях пасылаць сваіх дзяцей на навучанне сваёй роднай мовы, утойванне сваёй нацыянальнасці, сарамлівасць да яе.

Асабліва ў гарадах такіх шмат. Зразумела, гэта людзі або слабыя, або людзі, якія не мелі магчымасці, не мелі дзе і калі даведацца аб нашай слаўнай, добрай, працавітай нацыянальнасці, якая, між іншым, адыграла таксама немалую ролю ў станаўленні народнай улады на Беласточчыне. І вось тут я бачу выхаваўчую ролю нашай арганізацыі. Мне здаецца, трэба больш гава-

Працяг на стар. 4

ПЕРАПІС НАСЕЛЬНІЦТВА

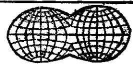
Неабходна ў інструкцыі
Арганізацыі Аб'яднаных Нацый
Аб перапісе насельніцтва Зямлі
Удакладніць —
Каго лічыць Чалавекам.
Бо мы —
Хто знае цяжар
Плуга і вінтоўкі,
Расстанняў і страт беззваротных —
Ніколі не згодзімся
Заносіць у спіс тых нелюдзяў,
Каго праклінаюць
Маткі, сіраты
І зямля
Сваімі магіламі
І папянішчамі.

Максім Танк

Сямяціцкі пейзаж. *Фота Я. Цялушэцкага*

◇ Падзеі ◇ Здарэнні ◇ Факты ◇ Каментарыі ◇ Весткі ◇

СВЕТ

СУСТРЭЧА Ў ЛІСТАПАДЗЕ?

Генеральны сакратар ААН К. Вальдхайм, які знаходзіўся ў Югаславіі з афіцыйным візітам, заявіў тут на прэс-канферэнцыі, што падрыхтоўчая сустрэча да агульнаеўрапейскай нарады па бяспецы і супрацоўніцтву пачнецца, відавочна, у лістападзе. Ён адзначыў, што правядзенне такой нарады «адпавядае інтарэсам не толькі Еўропы, але і ўсяго свету. Ажыццяўленне такога шматбаковага супрацоўніцтва рэгіянальнага характару таксама і ў інтарэсах ААН».

СТАНОЎЧЫЯ ВЫНІКІ ПАГАДНЕННЯЎ

З 25 па 29 жніўня адбыліся індыйска-пакістанскія перагаворы. У сумеснай заяве абодва бакі пацвердзілі рашучасць урадаў Індыі і Пакістана выканаць палажэнні пагаднення, падпісанага ў Сімле каля двух месяцаў назад.

Як вядома, тэма гэтага пагаднення — пакласці канец шматгадовай варожасці, якая атручвала адносіны паміж дзвюма краінамі. Дастаткова напомніць, што за 25 гадоў сваёй незалежнасці Індыя і Пакістан чатыры разы сутыкаліся ў братазабойчых узброеных канфліктах. Апошні з іх адбыўся ў час нараджэння новай дзяржавы Бангладэш.

У выніку перагавораў у Сімле былі закладзены асновы для нармалізацыі адносін паміж дзвюма краінамі. У Дэлі быў зроблены канкрэтны крок да рэалізацыі створаных у Сімле магчымасцей. Былі распрацаваны рэкамендацыі, якія датычаць вызначэння кантрольнай лініі ў Кашміры, а таксама адводу войск з міжнароднай граніцы паміж Індыяй і Пакістанам. Дасягнута дамоўленасць аб тым, што вызначэнне кантрольнай лініі будзе завершана да 4 верасня і не нядатыкальнасць будзе забяспечвацца абодвума бакамі ў адпаведнасці з палажэннямі сімлскага пагаднення.

ФАЛЬШЫВАМАНЕТЧЫКІ

Амерыканская паліцыя канфіскавала ў горадзе Спрынгфілд (Масачусетс) буйную суму фальшывых грошай — больш чым паўтара мільёна долараў. Улады штата сцвярджаюць, што гэта «буйнейшая партыя фальшывых грошай за ўсю гісторыю Новай Англіі».

НОВЫ ЎРАД ФІНЛЯНДЫІ

Прэзідэнт Фінляндскай Рэспублікі У. Кеканен зацвердзіў нядаўна састаў урада, сфарміраванага Калеві Сорсам (сацыял-дэмакрат).

У саставе новага ўрада сем прадстаўнікоў сацыял-дэмакратычнай партыі, пяць членаў партыі цэнтра, два члены Шведскай народнай партыі, адзін член ліберальнай народнай партыі і адзін беспартыйны (міністр унутраных спраў).

Урад будзе імкнуцца да забеспячэння жыццёва важных інтарэсаў краіны і праводзіць сваю палітыку ў адпаведнасці з лініяй Паасіківі-Кеканена, накіраванай на ўмацаванне міру і развіццё міжнароднага супрацоўніцтва, гаворыцца ў праграме новага ўрада.

(А. К.)

БССР

ВЫСТАЎКА Ў ГОМЕЛІ

Работнікі Гомельскага абласнога краязнаўчага музея падрыхтавалі вялікую фотадакументальную выстаўку, прысвечаную 50-годдзю СССР. Выстаўка расказвае пра поспехі ў развіцці народнай гаспадаркі і культуры, пра тое, як выконваецца 5-гадовы план, пра лепшых працаўнікоў горада і вёскі.

НА ГАСТРОЛЯХ У МІНСКУ

Некалькі дзён выступаў у Мінску эстрадны калектыў з Чэхаславакіі. Маладыя салісты ў суправаджэнні інструментальнага ансамбля выконвалі песні чэхаславацкіх і савецкіх кампазітараў.

ВЫСТАЎКА ПЛАКАТАЎ

У Мінску дэманструецца зараз другая рэспубліканская выстаўка работ беларускіх плакатыстаў. Яна прысвячаецца 50-годдзю ўтварэння СССР. Экспазіцыя знаёміць з плакатамі, выкананымі ў гераічным, сатырычным, гумарыстычным і лірычным плане. Асаблівую ўвагу звяртаюць тыя плакаты, якія адлюстроўваюць ленінскую тэму.

БЕЛАРУСКІ ФІЛЬМ

На Мінскай студыі тэлебачання рэжысёр Валеры Басаў стварыў дакументальны лірычны фільм «Ад родных ніў» па сцэнарыю Віктара Карамазава. Рэжысёр імкнуўся расказаць аб народнай творчасці, аб мастацтве, якое бярэ сваю прыгажосць ад родных ніў, ад мудрасці народа і яго беспамылковага тонкага густу, аб звычаях і абрадах, што прыйшлі да нас з глыбіні стагоддзяў. У гэтым фільме не толькі творы народнага прыкладнога мастацтва, але выступаюць і тыя, хто іх стварае.

ПРА ПОЛЬСКУЮ СПЯВАЧКУ

Газета «Літаратура і Мастацтва» ад 1 верасня г.г. змясціла абшырную інфармацыю пра польскую спявачку Стэфанію Вайтовіч. Яе аўтар расказвае пра мастацкія поспехі спявачкі, якая выступала ўжо ў канцэртных залах цэлага свету.

У НОВЫМ ШКОЛЬНЫМ ГОДЗЕ

1 верасня г.г. за парты амаль 10 тысяч школ, рассеяных па вёсках і гарадах Беларусі, села 1 686 600 вучняў. У свет ведаў павялі іх больш як 100 тысяч настаўнікаў, сярод якіх найчасцей сустракаем людзей з поўнай вышэйшай адукацыяй.

ПАСЯЎНАЯ

У калгасе «Шлях Леніна» Горацкага раёна завяршылі ўжо сеў азімай пшаніцы і падрыхтаваліся да пасяўной жыта. У гэтай гаспадарцы ўкараніўся закон: камбайн з поля, плуг у баразну.

ВЫСАКАЯКАСНЫ

Дзяржаўны знак якасці прысвоен аўтамабілю-самазвалу «МАЗ-503А», які выпускае Мінскі аўтамабільны завод.

(вр)

ПОЛЬШЧА

ПАСЯДЖЭННЕ ПАЛІТБЮРО

5 верасня адбылося пасяджэнне Палітбюро, на якім абмяркоўваліся справы адносна ашчаднасці сыравіны і матэрыялаў у нацыянальнай гаспадарцы. Апрача таго, Палітбюро разгледзела такія справы, як пашырэнне і замацаванне ідэалагічнага супрацоўніцтва ПАРП з іншымі камуністычнымі партыямі, а таксама некаторыя праблемы замежнай палітыкі ПНР.

ПАСЯДЖЭННЕ ПРЭЗІДЫУМА УРАДА

8 верасня адбылося пасяджэнне прэзідыума ўрада, якое прысвячалася справам павелічэння колькасці рамонтных баз аўтамабіляў, новым правілам вайсковай падрыхтоўкі акадэміцкай моладзі і сёлетняй скупцы бульбы.

ПОМНІК ШЫМАНОЎСКАМУ

9 верасня ў Слупоку быў адкрыты помнік аднаму з выдатнейшых польскіх музыкаў — К. Шымаnoўскаму. Адначасова быў перададзены ў карыстанне гадзіннік з курантам. Зараз знаходзіцца ён у мясцовай ратушы.

З'ЕЗД ПЗЛ

10 верасня адбыўся з'езд Польскага лавецкага саюза (ПЗЛ), на якім былі падведзены вынікі аховы лясной звярыны і яе павелічэння шляхам пашырэння гадоўлі дзічыны. Старшынёю Галоўнай лавецкай рады быў выбраны генерал брыгады Т. Петшак, а старшынёю Галоўнага праўлення ПЗЛ — др Е. Крупка.

«ВОСЕНЬ — 72»

10 верасня была адкрыта Пазнанская ярмарка «Восень — 72». На ярмарцы экспануюцца тавары агульнай вартасцю ў 83 мільярды злотых, гэта значыць, на 30 працэнтаў больш, чымсці ў мінулым годзе. У ярмарцы ўдзельнічаюць усе галіны прамысловасці.

598-АЕ СУДНА З СУДНАВЕРФІ У ГДАНЬСКУ...

... было перададзена нядаўна ў карыстанне. У гэтым годзе пабудавана іх тры.

ГІДРАЭЛЕКТРАСТАНЦЫЯ

Першая падземная гідраэлектрастанцыя паўстае ў Бяскідах. Будзе гэта адна з найбольшых польскіх гідраэлектрастанцый.

НОВЫ САМАХОД ДЛЯ СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРКІ...

... падрыхтаваў калектыў фабрыкі аўтамабіляў у Нысе. Пры пабудове новага самахода былі выкарыстаны некаторыя элементы «Фіята».

XI ТАТШАНСКАЯ ВОСЕНЬ

XI Татшанская восень — найбольшае фальклярыстычнае мерапрыемства ў нашай краіне — закончылася 10 верасня г.г. Удзельнічалі ў ёй мастацкія артыстычныя калектывы з 18 краін. Закончылася таксама ярмарка вырабаў жыхароў горных краін.

УРАЧЫСТАСЦІ Ў АФІЦЭРСКІХ ШКОЛАХ

10 верасня адбыліся ўрачыстасці прысваення афіцэрскіх званняў выпускнікам вышэйшых афіцэрскіх школ. Атрымалі яны таксама дыпломы заканчэння вышэйшых студыяў I ступені.

(яц)

ВАЯВОДСТВА

ДЗЕНЬ ЧЫГУНАЧНІКА

9 верасня ў Беластоку адбылася цэнтральная, агульнакраёвая ўрачыстасць адзначэння Дня чыгуначніка. У тэатры імя А. Вянгеркі сабраліся прадстаўнікі 400-тысячнай арміі чыгуначнікаў. Удзельнічалі ва ўрачыстым пасяджэнні віцэ-прэзас Рады Міністраў Ян Мітрэнга, міністр камунікацыі М. Зайфрыд, намеснік кіраўніка аддзела прамысловасці і транспарту ЦК ПАРП Э. Карэлюс, намеснік старшыні ЦРЗЗ Е. Грохаль, старшыня Галоўнага праўлення прафсаюза чыгуначнікаў Ю. Канажэўскі, а таксама гаспадары ваяводства — сакратар ВК ПАРП М. Недзведзь і старшыня Прэзідыума ВРН З. Спрыха. Запрошаны былі таксама дэлегацыі чыгуначнікаў з СССР, ГДР і Чэхаславакіі.

З вялікім задавальненнем чыгуначнікі прынялі накіраваны да іх ліст Прэзаса Рады Міністраў тав. Пётра Ярашэвіча. 27 чыгуначнікаў з усёй краіны атрымала высокія дзяржаўныя ўзнагароды. Сярод іх — беластачане В. Скепка і А. Хшаноўскі.

ЗАЦВЕРДЖАНЫ ПРАЕКТ БЮДЖЭТУ

На сваім пасяджэнні 6 верасня Прэзідыум ВРН разгледзеў і зацвердзіў праект зборнага бюджэту нашага ваяводства на 1973 г. У праекце прадугледжваецца значны ўзрост крэдытаў на сацыяльна-культурнае будаўніцтва, на падтрымку працы грамадскім чынам і на іншыя. На пасяджэнні разглядалася таксама пытанне аб стане грамадскага парадку ў ваяводстве.

З'ЕЗД ХІМІКАЎ

У Беластоку на працягу трох дзён праходзіў з'езд хімікаў — працаўнікоў хімічна-сельскагаспадарчых станцый. Арганізатарамі з'езду былі метадычна-навуковы цэнтр у Вроцлаве і хімічна-сельскагаспадарчая станцыя ў Беластоку. Галоўная тэматыка з'езду — тарфяныя глебы. Беластоцкая хімічна-сельскагаспадарчая станцыя, адзіная ў Польшчы, спецыялізуецца ў аналізах тарфяных глеб. Удзельнікі з'езду наведалі Кувасы і лугавы камбінат ў Візне.

НОВЫЯ АБАВЯЗАЦЕЛЬСТВЫ

У гонар VII кангрэсу прафсаюзаў і IX краёвага з'езду працаўнікоў лесу і драўніннай прамысловасці калектывы беластоцкай мэблевай фабрыкі і Гайнаўскага прадпрыемства драўніннай прамысловасці абавязаліся даць на рынак дадатковую прадукцыю добрай мэблі — канап, сталоў і кухонных камплектаў.

НАРАДЗІЛАСЯ ЗУБРАНЯ

У беластоцкім заапарку 5 верасня нарадзілася зубраня. Нованароджанае важыць 25 кг. Бацькі зубраняці прывезены былі ў наш заапарк з Белавежы. Гэта ўжо другое іх дзіця, якое будзе мець беластоцкую метрыку.

СКАРБ З БРАНСКА

У Бранску неспадзявана, капаючы зямлю пад фундаменты, знойдзены скарб — больш 20 розных, прыгожа аздобленых вырабаў з бронзы. Археолагі дайшлі да вываду, што гэтыя прадметы паходзяць з жалезнага веку. Знаходка гэтая з'яўляецца найбагацейшай з усіх да гэтага часу знойдзеных на паўночным усходзе Польшчы.

(яч)

Niedziela 17.IX.
7.35 Program dnia. 7.40 TV Kurs Rolniczy. 8.15 „Przypominamy, radzimy”. 8.25 „Alarm przeciwpożarowy trwa”. 8.35 „Nowoczesność w domu i zagrodzie”. 9.00 Dla młodych widzów: „Teleranek”. 10.20 „Hasło” — film TVP („Stawka większa niż życie”). 11.15 „Moje pierwsze filmy” — („W starym kinie”). 12.15 Dziennik. 12.30 „Piosenka dla Ciebie”. 13.30 „Przemiany”. 14.00 Teatrzyk dla przedszkolaków: A. Chodorowska — „Jarzębinka”. 14.45 „Polonia na świecie”. 15.10 „Przeciw 'Wranglowi” — film fab. radz. 16.45 Sportowy Magazyn Sprawozdawczy. 18.40 Koncert Zespołów folklorystycznych występujących na Festiwalu w Zakopanem. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Program rozrywkowy. 21.00 PKF. 21.10 „Alibi” — film ang. („Wielki napad”). 22.05 Magazyn sportowy.

Poniedziałek 18.IX.
10.25 Program dnia. 16.30 Dziennik 16.40 Dla dzieci: „Zwierzyniec”. 17.25 „Echo stadionu”. 18.00 „Z życia Eskimosów” — film dok. kanad. 18.30 „Miasto gotyckiej cegły” — film dok. TVP. 18.45 „Eureka”. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Teatr TV: L. Kruczkowski — „Kordian i cham” cz. I. 21.00 Program publicystyki międzynarodowej. 21.30 Program muzyczny. 21.55 „Ex libris” — mag. książki. 22.20 Dziennik.

Wtorek 19.IX.
9.55 Dla szkół: (kl. II lic.) Język polski — W. Szekspir — „Hamlet”. 10.30 „Juarez” — film fab. USA. 12.25 Przerwa. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Program publ. 17.10 „Oferty”. 17.30 Ekran Młodych. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 „Przypominamy, radzimy”. 20.05 „Juarez” — film fab. USA. 22.00 „Tony dobrej marki” — rep. film. 22.30 Dziennik.

Środa 20.IX.
9.45 „Hans Beimler” — film NRD cz. I. 10.55 Dla szkół: (kl. V) Historia — „W Egipcie Faraonów”. 11.25 Przerwa. 11.55 Dla szkół: (kl. VIII) Fizyka — „Zjawiska świetlne”. 12.25 Przerwa. 12.45 i 13.20 Mechanizacja Rolnictwa cz. I i II. 13.50 „Wybieramy zawód”. 14.10 Przerwa. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Kapitan Poloneza” — rep. film. o kpt. K. Baranowskim. 17.35 „Perspektywy techniki”. 18.05 Śpiewa Katarina Olivera — program rozr. jugosł. 18.25 TV Kurier Warszawski. 18.45 „Rybacy z Mierzei” — rep. („Morskie spotkania”). 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Hans Beimler” — film NRD cz. I. 21.15 PKF. 21.25 „Świat i Polska”. 22.00 „Balet”. 22.30 Dziennik. Wiadomości sportowe.

Czwartek 21.IX.
9.55 Dla szkół: (kl. II lic.) Język polski — „Jerzy Gordon — Lord Byron”. 10.25 Przerwa. 10.55 Dla szkół: (kl. VII) Język polski — „Jan Kochanowski”. 11.25 Przerwa. 14.00 Matematyka dla nauczycieli: „Zbiory” III. 14.30 Przerwa. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Ekran z bratkiem”. 17.45 „Informacje, Towary, Propozycje”. 18.00 „Poligon” — mag. wojskowy. 18.30 TV Kurier Lubelski. 18.50 „Rak pustelnika” — film popularnonaukowy jap. 19.15 „Przypominamy, radzimy”. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Tylko umarły odpowie” — film fab. pol. 21.40 „Refleksje”. 22.10 „Ekspres nr 9”. 22.30 Dziennik. Wiadomości sportowe.

Piątek 22.IX.
8.20 „Tylko umarły odpowie” — film fab. pol. 9.55 Dla szkół: (kl. I—III lic.) Wychowanie techniczne — „Nowoczesny zakład pracy”. 10.25 „Wyspa Cosumel” — film dok. („Człowiek i morze”). 10.55 Dla szkół: (kl. III) „Z biletem w ręku” 11.10 Przerwa. 11.55 Dla szkół: (kl. III lic.) Przysposobienie obronne — „Najzaszczytniejszy obowiązek”. 12.25 Przerwa. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: „Pora na Telesfora”. 17.35 „Nie tylko dla pań”. 17.55 Magazyn Medyczny. 18.25 TV Kurier Mazowiecki. 18.45 Recital piosenkarski Cariny Chriac (Rumunia). 19.00 „Turystyka i wypoczynek”. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Wyspa Cosumel” — film dok. („Człowiek i morze”). 20.30 „Kraj”. 21.15 Scena Monodram: Z. Nałkowska — „Urywki swego losu” wg „Dzienników czasu wojny”. 22.05 Dziennik.

Sobota 23.IX.
8.30 „Dziewczyna na rozdrożu” — film fab. bułg. 9.55 Dla szkół: (kl. VII) Geografia — „Polacy na Spitzbergenie”. 10.25 Przerwa. 10.55 Dla szkół. (kl. VII) Geografia — „Wybrzeża Europy”. 11.25 Przerwa. 11.55 Dla szkół. (kl. IV lic.) Biologia — „Komórka”. 12.25 Przerwa. 15.50 Program dnia. 15.55 Program I proponuje. 16.15 Redakcja Szkolna zapowiada. 16.30 Dziennik. 16.40 Teatr Młodego Widza: M. Nowakowski — „Skok”. 17.50 TV Informator Wydawniczy. 18.10 „Spotkania z przyrodą”. 18.35 „Pegaz”. 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.15 „To już 50 lat” — „Z wizytą u Was” (program poświęcony portowcom z okazji 50-lecia portu w Gdyni). 21.35 Dziennik. Wiadomości sportowe. 22.00 „Słodki ptak młodości” — film fab. USA.

Piątek, 15 września
8.15 Film fab. 10.00 Film dokument. 14.15 Program dnia. 16.00 Nowiny. 17.00 Uzbekistan. 19.00 Czas. 19.30 Teatr miniatur. 20.20 Program muzyczny. 20.50 Panorama nowin.

Sobota, 16 września
7.00 Program dnia. 7.20 Nowiny. 7.30 Przegląd międzynarodowy. 7.45 Szkatułka muzyczna. 8.10 Festiwal twórczości ludowej. 9.30 Film fab. 10.45 Maksym Tank. 12.00 Hokej. Turniej międzynarodowy o puchar „Sportu Radzieckiego”. Finał. 14.15 Spotkania muzyczne. 15.00 W świecie zwierząt. 16.00 Nowiny. 16.10 Filmy animowane. 16.50 Koncert. 17.25 Spektakl TV. 19.00 Czas. 19.30 Film fab. 20.55 Nowiny. 21.05 Mistrzowie XX olimpiady.

Niedziela, 17 września
7.00 Program dnia. 8.00 Kiosk muzyczny. 9.00 Koncert. 9.30 Dla żołnierzy. 10.00 Film fab. 11.35 Festiwal folklorystyczny. 12.00 Białe i czarne. 13.00 Klub filmowy. 14.00 Piłka nożna. „Zaria” (Woroszyłowgrad — „Ararat” (Erywań). 16.00 Nowiny. 16.10 Film fab. 17.40 Film animowany. 18.00 Spektakl TV. 19.00 Czas. 20.35 Nowiny. 20.45 Mistrzowie XX olimpiady.

Пачатак на стар. 1

Паэт і змагар

Скурко канчаць у рускай віленскай гімназіі, але афіцыйны дакумент — атэстат сталасці — тагачасныя асветныя ўлады пабаяліся ўручыць бунтару.

Тут у Вільні ён разам з іншымі вучнямі выдаваў падпольны часопіс «Пралом», дзе і змясціў свой першы верш «Песня».

У падполлі Я. Скурко працаваў інструктарам Цэнтральнага Камітэта камсамола Заходняй Беларусі, выступаў перад моладдзю на патаемных сходах, засноўваў падпольныя арганізацыі, дапамагаў наладзіць патаемныя друкарні. Яго прозвішча трапляе ў спіскі найбольш актыўных ворагаў санацыі, і ён становіцца частым госцем віленскай турмы. Але і за кратамі юнак не сыходзіць з раз абранага шляху рэвалюцыянера. Ён там выдае рукапісны часопіс «Краты». У гэтым часе на волі яго таварышы па барацьбе выпускаюць першы зборнік вершаў паэта «На этапах» (1936 г.). Выданне канфіскавала паліцыя, і толькі некалькі сот экземляраў яго трапіла ў рукі чытачоў. Аўтара ж прыгаварыў санацыйны суд да турэмнага зняволення. Такі ж лёс спатыкае і яго паэму «Нарач», прысвечаную паўстанню рыбакоў на возеры Нарач. Толькі зборнікі «Журавіны цвет» (1937 г.) і «Пад мачтай» (1938 г.) здолелі ўбачыць свет, але з іх цэнзура паклапацілася выкінуць усё, што гаварыла аб змаганні за волю і шчасце прыгнечаных працоўных мас. У 1938 годзе паэт уваскрашае постаць вялікага беларускага бунтара Кастуся Каліноўскага ў аднайменнай паэме, падкрэсліваючы гэтым неўміручасць рэвалюцыйных традыцый на беларускай зямлі.

У 1936 годзе Яўген Скурко-Танк уступае ў рады Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі, працуе ў падпольным камуністычным друку і супрацоўнічае з беларускімі і польскімі прагрэсіўнымі газетамі і часопісамі «Наша воля», «Беларускі летапіс», «Калосье», „Po prostu". У той час наладжваецца ў Максіма Танка дружба з прадстаўнікамі польскай літаратурнай лявіцы.

Уз'яднанне Заходняй Беларусі з БССР у 1939 годзе Максім Танк павітаў творамі, акрыленымі свабодай і здзяйсненнем запаветных мараў заходнебеларускіх працоўных. Ён усецэла аддаецца грамадскай і літаратурнай працы, між іншым, супрацоўнічае з газетай «Вольная праца», якая выходзіла ў Беластоку. З друку выходзіць яго кніга «Выбраныя вершы» (1940 г.). Паэт інтэнсіўна працуе над новымі творамі. Але трагічны чэрвень 1941 года загадвае паэту памяняць пяро на вінтоўку і стаць у рады салдат-абаронцаў Радзімы ад гітлераўскага нашэсця. І тут, верны свайму жыццёваму прынцыпу — аддаваць усяго сябе для ідэі М. Танк піша палымяныя творы, пранікнёныя любоўю да роднага краю, пашанай да герояў-змагароў за яго вызваленне з фашысцкай няволі. Вершы М. Танка праз франтавы і партызанскі друк клічуць усіх людзей добрай волі раздушыць фашысцкую гадзіну. У 1943 годзе ён публікуе паэму «Янук Сяліба», прысвечаную партызанскаму руху на тэрыторыі былой Заходняй Беларусі, піша многа іншых твораў, якія потым склалі зборнікі «Вастрыце зброю» і «Праз вогненны небасхіл» (1945 г.).

Калі ж «Мінулі баі, адгрымелі, травой зарастае іх след», цэнтральным героем твораў М. Танка становіцца савецкі чалавек, які ў знойнай штодзённай працы ўздымае з папялішчаў свой родны край. Адна за другой выходзяць кнігі вершаў паэта: «Вершы», «Выбраныя вершы» (1947 г.), «Каб ведалі» (1948 г.), «На камні, жалезе і золаце», «Сярод лясоў наднёманскіх» (1951 г.), «У дарозе» (1954 г.), «След бліскавіцы» (1957 г.), «Мой хлеб надзённы» (1962 г.), «Глыток вады» (1964 г.), «Ключ жураўліны» (1971 г.). Ужо гэты далёка не поўны пералік красамоўна сведчыць аб тым, што паэтычны талент М. Танка ў пасляваенны час раскрыўся з неабмежаванай паўнатой і ахвяраваў беларускай літаратуры бясцэнныя жамчужыны наватарскай паэзіі з абшараў грамадскай, філасофскай, любоўнай і прыродаапісальнай лірыкі. І гэты ўклад быў дастойна ацэнены савецкім грамадствам. У 1948 годзе паэт быў узнагароджан Дзяржаўнай прэміяй СССР, у 1966 годзе — Дзяржаўнай прэміяй БССР імя Я. Купалы, а ў 1968 г. яму было прысвоена ганаровае званне народнага паэта Беларускай ССР.

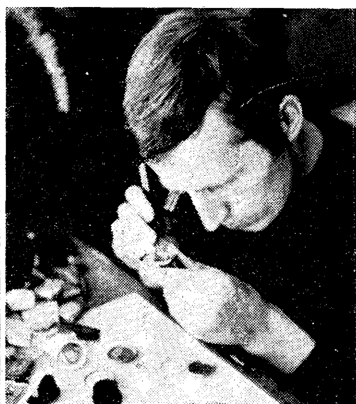
Максім Танк. — надзвычай актыўны і ахвярны грамадскі дзеяч. Ён — член Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі, член Усесаюзнага камітэта абароны міру, сакратар Саюза пісьменнікаў СССР і першы сакратар Саюза пісьменнікаў БССР. За ўклад у грамадскую працу і развіццё культуры Максім Танк быў адзначаны двума ордэнамі Леніна, ордэнам Чырвонага Сцяга, двума ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга, медалямі.

Сяброўства з польскімі прагрэсіўнымі пісьменнікамі і зацікаўленне польскай літаратурай яшчэ ў віленскія даваенныя часы прынеслі вялікі плён у творчасці Максіма Танка. З-пад яго пяра выйшла многа вершаў, прысвечаных нашаму краю, дружбе беларускага і польскага народаў, услаўленню здабыткаў працоўных Польшчы ў сацыялістычным будаўніцтве. Ён пераклаў на беларускую мову шэраг твораў А. Міцкевіча, Ю. Славацкага, Л. Стафа, Ю. Тувіма, У. Бранеўскага, Я. Лехання, А. Важыка, значную колькасць твораў сучасных польскіх паэтаў. Дружалюбныя пачуцці да нашага краю знаходзяць выраз і ў факце, што ён з'яўляецца старшынёй беларускага аддзялення Таварыства польска-савецкай дружбы. Польскае грамадства высока цэніць вялікі ўклад паэта ва ўмацаванне дружбы паміж беларускім і польскім народамі. У 1955 годзе Максім Танк быў удастоены звання лаўрэата прэміі Таварыства польска-савецкай дружбы, ён таксама ўзнагароджан Афіцэрскім крыжам Адраджэння Польшчы.

У гэтыя дні, калі паэту спаўняецца 60 год, яго вялікі паэтычны талент дорыць нам маладую і свежую, умудроную вопытам жыццёвай развагі непаўторнай прыгажосці паэзію. І мы ад шчырага сэрца жадаем паэту доўгіх год жыцця і няспынных вялікіх творчых здзяйсненняў.

Мікалай Гайдук

Людзі добрай работы

МАЙСТАР ГАДЗІННІКАЎ

Ужо восем гадоў Яўген Петрушкевіч рамантуе гадзіннікі. Раней працаваў ён у Нараўцы, а цяпер ужо пяты год працуе майстрам гадзіннікаў у пункце «Практычнай пані» ВСС у Гайнаўцы, дзе таксама знаходзіцца майстэрня гадзіннікаў. Запатрабаванне на такога роду паслугі ёсць тут вялікае. У самой Гайнаўцы знаходзіцца, праўда, некалькі гадзіннікавых майстроў, але найбольш кліентаў карыстае іменна з паслуг Яўгена Петрушкевіча. Гэта несумненна таму, што рамантуе ён гадзіннікі салідна і хутка. Пасля рамонту доўгі час яны добра ходзяць.

Я. Петрушкевічу даводзіцца таксама рамантаваць старынныя гадзіннікі — унікумы, якія толькі дораць на памяць. Для гэтага неабходны асобны вопыт і незвычайнае ўмельства. Яўген Петрушкевіч, калі можна дастаць да іх запасныя часткі, ахвотна рамантуе і гэтыя ўнікумы.

Як сталася, што Яўген выбраў прафесію майстра гадзіннікаў?

— Прафесію гэтую палюбіў я яшчэ ў раннія гады сваёй маладосці, — кажа Яўген. — У доме маіх бацькоў гадзіннікі рамантаваў родны брат маці. Ён заахвоціў мяне да гэтай прафесіі. Пасля прафесію майстра гадзіннікаў здабываў я на працягу трох гадоў у беластоцкіх майстроў. Цяпер у мае сляды хоча пайсці таксама мой малодшы брат Юрка, які заканчвае вучобу ў пачатковай школе.

Цікава пабываць у Яўгенавай майстэрні. Многа тут усялякіх гадзіннікаў, адны ідуць цішэй, другія трамчэй, а іншыя нават у раз-пораз момант іграюць прыгожую мелодыю. Жыццё гадзіннікаў, несумненна, вельмі цікавае. Гэтае жыццё і гэты свет поўнасцю заваражыў Яўгена Петрушкевіча — вопытнага і адданага майстра гадзіннікаў.

Тэкст і фота Я. Цялушэцкі

Міхалоўскія магчымасці і надзеі

Міхалоўскія мажлівасці ў культурнай дзейнасці крыюцца ў людзях. Праўда ясная як сонца, скажа хтось на такое сцвярджэнне. Згода! Справа аднак яшчэ і ў тым, што ўжо пару год, як міхалоўскі культурны раён надта актывізаваўся ў культурнай дзейнасці. А раней па-рознаму бывала тут. І больш было ценяў, чым бляскаў.

Усе, з кім у Міхалове не пачнем гаварыць на тэму культурнай працы, спасылаюцца на кіраўніка міхалоўскага дома культуры Рышарда Варабея. А ён сам выглядае вельмі скромна, і, нават сказала б, цяжка выцягнуць ад яго пахвалу. У сваю чаргу Рышард Варабей спасылаецца на людзей (што гэта іхнія поспехі), якія ў Міхалове гуртуюцца вакол дома культуры, якія працу культурную робяць і ад якіх ідуць ініцыятывы. Усе ў Міхалове і ваколіцы — людзі вельмі здольныя, ахвотныя да працы, цярплівыя і ўпартыя. Над беларускай п'есай «Прымакі», якую паказалі ў конкурсе БГКТ за 1972 год, правялі толькі ў канцавым этапе 30 рэпетыцый. Мікалай Кананчук, Ірэна Палех, Юзэф Пашкевіч былі ў гэтай п'есе ветэранамі — бо яны працуюць ужо другі год у драмгуртку. Іншыя героі з шматасабовых «Прымакоў» упершыню прынялі ўдзел у п'есе, але ўсе здалі свой мастацкі экзамен на выдатна.

Хто з'яўляецца кіраўніком драмгуртка ў Міхалове? Адказ пачуць нялёгка. Валя Казімерчук, якая ведае беларускую мову і вельмі многа працавала з міхалоўскім драмгуртком, тлумачыць, што ўсе яны разам, супольнымі сіламі апрацоўваюць п'есы, такая супольная рэжысерыя. Напэўна так яно ёсць, хаця ролю Валянціны Казімерчук у падрыхтоўцы п'ес з націскам падкрэслівае кіраўнік дома культуры.

Не адзін раз таксама адзначае Рышард Варабей Мікалая Саковіча, што ён «вялікі памочнік кіраўніка», што «падпора».

М. Саковіч — постаць, вядомая ў культурна-грамадскім пейзажы Міхалова. Стары заслужаны дзеяч, верны актывіст БГКТ, з'яўляецца ён неспакойным духам, які носіцца над горадам і мабілізуе да працы. Адзін з той грамады міхалоўскай, якая цяпер апанавала гэты горад і ўсё шырэй раскручвае тут актыўную грамадскую дзейнасць. У розных, зрэшты, формах. «Ніва» штораз прыносіць весткі аб новых формах працы дома культуры ў Міхалове: драмгурток, фотагурток, фільмовы дыскусійны клуб, праца з дзецьмі і шырокія асветныя формы.

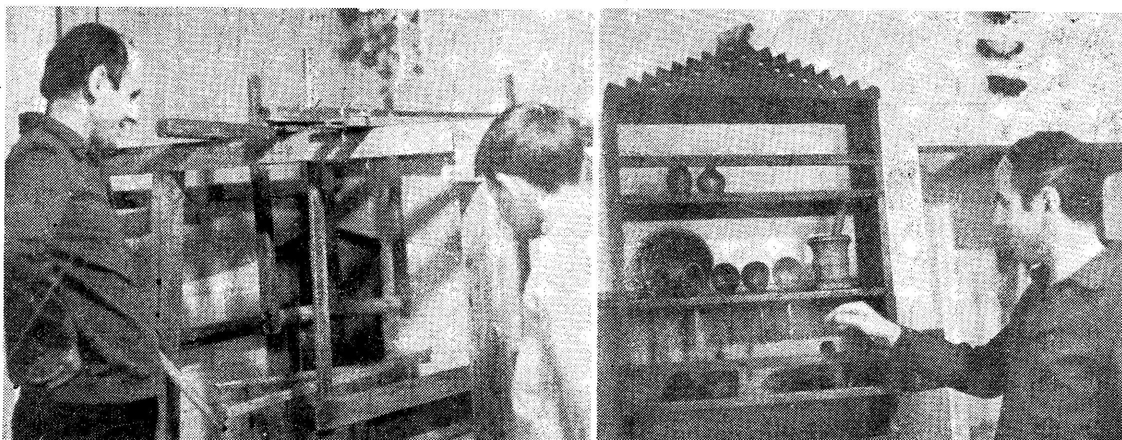
Вялікія надзеі звязвае Міхалова і раён з новымі ініцыятывамі, вельмі прывабнымі. Стварыць на базе фальклору хор у Міхалове. Рышард Варабей кажа, што хору без Пянькоў не ўяўляе. Пянькі — вёска за Міхаловам, слаўная спяваючымі жанчынамі, якраз спяваючымі свае песні з народных фальклорных крыніц. Яны (7 пянькоўскіх жанчын) паказалі сваё майстэрства ў першым конкурсе «Беларуская песня 1970» А Надзя Ярмоліч з Пянькоў здабыла тады ўзнагароду «Нівы», якая прызнаецца за найцікавейшую фальклорную песню.

Другая міхалоўская ініцыятыва, гэта аркестр народных інструментаў. Ёсць у Міхалове людзі, старэйшыя, якія ўмеюць іграць на старых рэдкіх інструментах. Калі яны падтрымаюць ініцыятыву аркестра, пра Міхалова можам яшчэ пачуць многа цікавых рэчаў.

Вельмі рэальнай з'яўляецца справа міхалоўскай эстрады, пачаткі якой ужо ёсць. Матэрыялам для гэтай эстрады служыць таксама мясцовая рэгіянальная сатыра — як даўнейшая, так і з сучаснага жыцця горада і вёсак. Пробкі такой сатыры Міхалова паказала па-за конкурсам падчас сёлетняга агляду драмгурткоў БГКТ. Былі гэта дасканалыя пачаткі.

Міхалоўскія надзеі шырокага развіцця культурнай дзейнасці ўвесь актыў звязвае з фальклорам сваёй зямлі, мешаным — і польскім і беларускім, бо і насельніцтва тут мешанае. «А старыя рэчы, якія знікаюць, трэба затрымаць для культуры і аматарскай дзейнасці». Гэта ў Міхалове робіцца. І трэба сказаць, што знайшлі яны сваю добрую дарогу ў культурнай дзейнасці.

Вера Леўчук

РЭГІЯНАЛЬНЫ МУЗЕЙ...

... паўстае ў Кляшчэлях, Гайнаўскага павету. Ініцыятарамі яго заснавання з'яўляюцца члены гуртка ЗМВ і кіраўнік мясцовага грамадскага цэнтра культуры Яўгенія Такаюк. Пачалі яны ад збірання экспанатаў: саламяных кошаў, дыванoў, розных збаноў, старыннай рэгіянальнай вопраткі, вышываных ручнікоў, настольнай сервіроўкі, красён, калаўроткаў, калядных звёздаў і г. д. Юнакі і дзяўчаты распытвалі суседзяў, шукалі па горах, наведвалі майстроў рукадзельніцтва. Мясцовыя ўлады перадалі моладзі будынак даўняй грамадскай бібліятэкі. Яна прыстасавала яго на рэгіянальны музей. Такім чынам кляшчэлеўская моладзь намерана захаваць традыцыі свайго рэгіёну.

Варта адзначыць, што Кляшчэлі знаходзяцца на турысцкім шляху Варшава-Белавежа, і цераз мястэчка праязджае многа турыстаў, а з часам будзе іх тут яшчэ больш. Рэгіянальны музей будзе мець шматлікіх наведвальнікаў.

Тэкст і фота Я. Цялушэцкі

Пачатак на стар. 1

КАЛІ СМЕРЦЬ ЗАБІРАЕ ГАСПАДАРА

25 тысяч пазычкі на будову аборы. Галава ў мяне трашчыць ад усяго гэтага, што маю з усім гэтым рабіць, адкуль грошы браць, як усё гэта паплаціць. Ці ўжо пакінуць гэтую гаспадарку і ісці ў свет шырокі шукаць нейкай паньстовай работы? Парайце, калі ласка, што мне рабіць, бо кажуць добрыя людзі, што такім, як я, павінна быць нейкая дапамога...»

У прэзідыуме клейніцкай ГРН мне сказалі, што пасля смерці мужа засталося Надзі Баўтручук амаль 15 гектараў зямлі.

— Але зямля гэтая, — паясняе сакратар прэзідыума Марыся Асташэўская, — запісана на яе цёшчу, Ольгу Баўтручук, а людзі ў Клейніках гавораць, што жывуць яны ў нязгодзе, што гэтая цёшча пасля таго, як памёр яе сын, прабавала выгнаць з хаты Надзею Баўтручук, значыць, сваю сыновую.

— Ці падатак у іх вялікі? — пытаю.

— Усяго разам будзе амаль 7 тысяч у год.

— А нейкія ільготы ўжо яны мелі?

— Для гэтай гаспадаркі прыслугоўвае пакуль што толькі інвестыцыйная „ульга", здаецца, на 810 злотых. Іншых ільгот яны ў нас яшчэ не прасілі. Удовам, а яшчэ з малымі дзецьмі, мы ільгот не адмаўляем. Хаця, шчыра кажучы, тут у Клейніках гэта істотная гаспадарчая праблема. Падобных спраў мы маем вельмі многа, і таму наша грамада на апошнім месцы ў павеце па выкананню фінансавага плана аддачы падаткаў, бо мы найбольш маем ільгот і за гэта нас ніхто не хваліць, а многія ахвотна і пры кожнай нагодзе „мыюць" нам галаву.

Пра ўсё гэтае я думаў, седзячы на пшанічным снапе і водзячы вачыма за нестарою яшчэ жанчынай у чорнай жалобнай вопратцы, якая магла б, маркую, яшчэ звяртаць на сябе ўвагу.

Іван Баўтручук гаспадаром быў нядрэнным. Будаваўся, разводзіў жывіну, купляў сельгасмашыны.

— Моцно ёму ўсё голова болела, — гаварыла мне жонка, — але за работою то і не было колі ехаці да лекара. Кажуць, што завалу сэрца дастаў. 37 год яму было.

Яна абцерла рукой слязінку, якая каціліся па запыленым твары і, апусціўшы галаву, замоўкла.

— Вы ўсур'ёз надумаліся ўцякаць у горад? — запытаў я.

— А як жа мне тут жыць на гаспадарцы?

— У горадзе патрэбны людзі з адукацыяй, з прафесіянальнай падрыхтоўкай, а вы?..

— Я? Што я! Ледзь распісацца магу.

— Вось менавіта! А жыць дзе будзеце, хто ж вам дасць кватэру? Падумалі пра гэта?

— Дык што мне... камень на шыю і разам з дзецьмі...

— Навошта так ужо трагічна... Людзі не павінны пакінуць вас у бядзе без ніякай дапамогі! То ж і цяпер вам дапамагаюць, праўда?

— Найбольш то Сцяпан Гаўрылюк, вось той, што косіць, хай яму бог здароўя не пашкадуе... А яшчэ і іншыя суседзі таксама прыходзяць, але найчасцей на адробак — яны ў мяне, а я ў іх.

Тут прыпомнілася мне тое, аб чым кожны вечар у той час перадавалі па тэлебачанню, што апавяшчалі штодзённыя газеты — аб усеагульнай, добраахвотнай дапамозе моладзі ў жніве тым, хто гэтай дапамогі патрабаваў.

У Клейніках гурток Саюза вясковай моладзі налічвае звыш 30 членаў, ёсць партыйная і ЗСЛ-ёўская арганізацыі. Дык можа яны наладзілі нейкую калектыўную, грамадскую дапамогу? На жаль, ніхто ў Клейніках не чуў пра штосьці такое, толькі ў газеце чыталі.

Дык пайшоў я ў кантору Клейніцкай міжгуртковай машына-трактарнай базы, а там, як сярод пчолак — гаспадары крычаць, сварацца, амаль з рук сабе вырываюць заказы на машыны. Кожны хоча ў першую чаргу, ужо зараз, не чакаючы... Дзе ж тут дапхацца слабой удаве... Калі гаспадары крыху супакоіліся, я выкладваю загадчыку «сваю» справу. Абы‑цае «ўзяць пад увагу», «пацікавіцца».

Дык яшчэ раз вяртаюся на панадворак Надзі Баўтручук. Прыселі мы абое на новай касярцы, якую купіў яшчэ яе муж і маўчым, бо што ж варты словы, дзе трэба загартаваных рук да працы.

— Можа бы вам замуж... — асмельваюся прапанаваць.

— Каму ж я патрэбна з такой сям'ёю! — кажа яна.

І праўду кажа. Дык яшчэ гавару, каб «не падала духам», каб не запускала гаспадарку, каб неяк трымалася і... ад'язджаю... з цяжкім сэрцам ад'язджаю, бо ўжо ведаю, як цяжка жыць, калі смерць забярэ гаспадара.

Віктар Рудчык

Пачатак на стар. 1

Размова па шчырасці

рыць, больш пісаць, трэба больш прысвячаць дакладаў і больш арганізоўваць аўтарскіх сустрэч з нашымі літаратарамі, якія дзякуючы нашай арганізацыі, дзякуючы органу ГП «Ніве» і выдавецкай дзейнасці ГП, раздзьмаюць штораз шырэй свае крылы і гэтым заяўляюць, што няма нацыянальнасці без сваіх паэтаў і празаікаў.

У нас часта разуменне патрыятызму не ўсюды правільнае, і таму ў гэтым напрамку патрэбна праца лектарскай групы, патрэбна праца членаў Галоўнага праўлення. На паперы ў ГП ёсць лектарская група (аб гэтым я ведаю дакладна, таму што сам быў штатным працаўніком ГП), але яна не займалася менавіта гэтай тэматыкай.

Гэтае самае павінны рабіць і члены Галоўнага праўлення. Яны павінны быць прапагандыстамі беларускасці, прапагандыстамі патрыятызму і інтэрнацыяналізму, павінны прывіваць любоў і пашану да свае роднай мовы.

Мне здаецца таксама, што на пленарных пасяджэннях Галоўнага праўлення час ад часу павінен прачытаны быць даклад на падобную тэму, які б узбройваў членаў ГП ведамі аб сваёй нацыянальнасці.

Іншыя справы. Мне выдаецца таксама, што беларускія перадачы ў беластоцкім радыё маюць нязручныя гадзіны. У сем гадзін раніцы людзі ідуць на работу ў горадзе, а на вёсцы яшчэ раней. І таму нямногім прыходзіцца пачуць раз у тыдзень пятнаццацімінутную перадачу. І тут зноў паўстае пытанне, чаму толькі пятнаццаць мінут перадачы ў тыдзень, чаму не можа быць некалькі перадач па пятнаццаць мінут.

У навыпашаных справах нашага музея ў Белавежы неабходна сказаць тое, што мы павінны ўтрымаць яго, што ён павінен мець добрае памяшканне, таму што гэта вельмі цікавая і патрэбная пляцоўка, якая дэманструе матэрыяльную культуру беларускай меншасці на Беласточчыне. Аб выхаваўчым значэнні музея дасканала гавораць шматлікія запісы ў памятнай кнізе, якія складаюць наведвальнікі з нашай краіны і з-за граніцы.

На заканчэнне свайго выступлення ў «Ніве» некалькі слоў скажу аб працы гарадскога праўлення БГКТ у Беластоку, членам прэзідыума якога з'яўляюся я. Вельмі важнай справай з'яўляецца прыцягванне нашым клубам на Варшаўскай II інтэлігенцыі, студэнтаў і моладзі сярэдніх школ. Праўда, гэта робіца, але адбываецца гэта ўсё нерэгулярна і не заўсёды з глыбокімі выхаваўчымі эфектамі.

Уладзімір Паўлоўскі

Запісаў размову Міхась Хмялеўскі

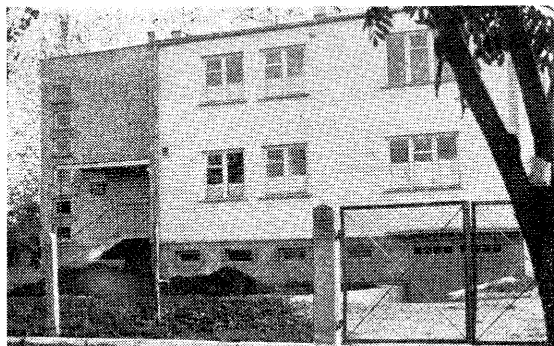
ДУБІЧЫ ЦАРКОЎНЫЯ ЧАКАЮЦЬ ЛЕКАРА

На Беласточчыне ёсць 31 вялікі цэнтр аховы здароўя. Адным з іх з'яўляецца грамадскі цэнтр аховы здароўя ў Дубічах Царкоўных, Гайнаўскага павету. Новы будынак для цэнтра быў аддадзены ў карыстанне ў верасні мінулага года. Ёсць у ім добра абсталяваныя лекарскія кабінеты, фае для чакаючых пацыентаў і вольныя кватэры для лекараў. У апошні час у Дубічах няма лекара, бо ўрач Аліцыя Шчэпаноўская прабывае ў мацярынскім водпуску, а іншага лекара сюды не далі. Калі мы наведалі цэнтр аховы здароўя, засталі тут медсясцёр Крысціну Койла і Веру Артысевіч, а таксама акушэрку Марыю Паўлоўскую. Яны знаёмілі нас з працай цэнтра. У сувязі з забеспячэннем бясплатнай лекарскай апекай сельскага насельніцтва дубіцкай акругі колькасць пацыентаў тут падвоілася. Асабліва — многа іх у зімнія і першыя вясеннія месяцы. У дубіцкім цэнтры аховы здароўя лекарскай апекай забяспечаны жыхары Дубічаў Царкоўных і навакольных вёсак Грабавец, Тафілаўцы, Рутка, Істок, Чэхі Арлянскія і ад нядаўна Карыцёска і Старое Корніна. У суме да 3,5 тысяч асоб. Найбольш наведваюць доктара сяляне старэйшага ўзросту з хваробамі сэрца, рэўматызмам, хваробамі жалудка, звышціскам і іншымі хваробамі. Толькі апошнім часам, калі ў полі поўна працы, сяляне менш сталі наведваць лекара, бо, як гавораць, шкада дня на сваё здароўе!.. калі поўна працы ў полі.

Дубічам назарэз патрэбны стаматолаг. Лячэння зубоў патрабуюць тут тысячы асоб. Дагэтуль не было тут зубнога ўрача, і пацыенты з хворымі зубамі вымушаны ездзіць аж у павятовую Гайнаўку. Але і тут цяжка знайсці патрэбную лекарскую дапамогу.

Каб дубіцкі цэнтр аховы здароўя меў поўны сярэдні медычны персанал, неабходна тут яшчэ адна медсястра. Гэта б лепш забяспечыла лекарскай апекай пажылых жыхароў з працяглымі хваробамі, патрабуючых спецыяльнай дапамогі. Больш шырокай лекарскай апекі патрабуе таксама вучнёўская моладзь з сельскіх школ. Асабліва па прафілактыцы.

Тэкст і фота (ця)

Будынак грамадскага цэнтра аховы здароўя ў Дубічах Царкоўных.

Медсёстры і акушэрка ў сваім кабінеце.

СЕЛЬГАСГУРТКІ НА БЕЛЬШЧЫНЕ

У Бельскім павеце дзейнічаюць цяпер 193 сельскагаспадарчыя гурткі, якія займаюцца перш за ўсё механізацыяй усіх палявых работ. Апрача таго, восем сельгасгурткоў загаспадарвае зямельныя ўгоддзі ПФЗ, а два МБМ-ы займаюцца прадукцыяй будаўнічых матэрыялаў. Усе гурткі маюць 483 трактары, 209 абмалотачных апаратаў, 6 камбайнаў і іншыя сельскагаспадарчыя машыны. Агульная вартасць «кулковага» маёнтку складае суму каля 100 мільёнаў злотых. Найлепш працуюць сельскагаспадарчыя гурткі ў Паўлах, Шчытах, Шэрнях і ў Гусаках.

Варта адзначыць, што 45 сельгасгуртоў выпрацавала больш, чым на 1 млн. злотых даходу. (ця)

Беларуская літаратура — **Аляксандр Барычэўскі**

ПЕРЫЯД XIX СТАГОДДЗЯ

ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ

— ЧАСТКА IV

Паэзія Багушэвіча закранае між іншым вельмі рэдкую ў беларускай літаратуры праблему чужога нацыянальнага элементу ў Беларусі. Праўда, гэтае пытанне ўжо ставілася ў літаратуры перыяду Вялікага Княства Літоўскага і ў «Прамове Мялешкі», аднак у творах беларускіх пісьменнікаў першай паловы XIX ст. яго не знаходзім. Пасля зямельнай рэформы ў 1861 годзе і пасля Студзеньскага паўстання пачынае хутка развівацца капіталістычная гаспадарка. Адным з атрыбутаў капіталізму з'яўляецца гандаль. Таргоўля пачынае пашырацца таксама ў Беларусі. Гандлем у тыя часы займаліся перад усім яўрэі і немцы. Крама і карчма ва ўяўленні Багушэвіча былі сімваламі несправядлівасці, здзёрства, былі формай эксплуатацыі сялян, формай залежнасці і падпарадкавання селяніна гандляру. Для Багушэвіча слой таргаўцоў быў той варожай народу сілай, якая выкалачвае з вёскі апошнюю капейку, якая высысае з селяніна крoў. Пісьменнік баяўся, што слой таргаўцоў апануе цалкам сітуацыю, што закабаліць краіну эканамічна і маральна, што разам з чыноўніцтвам сядзе на карк вёскі. З гэтай прычыны Багушэвіч рэзка выступаў супраць іншароднага нацыянальнага элементу, бачачы ў ім галоўную прычыну сялянскай нядолі. Багушэвіч не разумеў, што слой таргаўцоў — лагічны і непазбежны вынік працэса капіталізацыі. Не разумеў таксама таго, што таргавец незалежна ад свайго нацыянальнага паходжання мусіць быць меншым ці большым эксплуататарам, меншым ці большым драпежнікам. Нацыянальная абмежаванасць, якая праявілася ў вершах Багушэвіча, прысвечаных яўрэям і немцам, несумненна, не знайшла падтрымкі з боку іншых беларускіх пісьменнікаў другой паловы XIX ст., а тым больш з боку пісьменнікаў перыяду «Нашай Нівы», якія ніколі не кідалі каменем у чужыя нацыянальнасці.

Апрача паэзіі, як ужо было сказана, займаўся Багушэвіч таксама прозай. На вялікі жаль захаваліся толькі чатыры апавяданні пісьменніка. Рэшта загінула. Проза Багушэвіча не мае ні той тэматычнай шырыні, ні той мастацкай разнароднасці, ні той эмацыянальнай напружанасці, якія выступалі ў яго паэзіі. Апавяданні Багушэвіча выразна навеяны апавядальнай традыцыяй. Чытаючы іх маем уражанне, што сядзіць перад намі апавядальнік, які расказвае сапраўдныя і фікцыйныя гісторыі. У цытаваным ужо фрагменце Прамовы Багушэвіча да «Смыка беларускага» пісьменнік гаварыў аб тым, што творы Дуніна-Марцінкевіча «як бы смеючыся з нашага брата пісаны». Парадокс гэтага сцверджання заключаецца ў тым, што такія апавяданні Багушэвіча як «Сведка» ці «Дзядзіна» таксама ўтрыманы ў кпярскім тоне. Высмейваюць яны рысы характару беларускага селяніна. Выступае ў іх, як жа характэрная для некаторых пісьменнікаў шляхецкага напрамку, схільнасць паказваць наіўнасць і разумовае ўбоства селяніна. Сюжэты гэтых апавяданняў мабыць пачэрпнуты з анекдотаў, якія бытавалі ў шляхецкім асяроддзі. Падобны тып гумару выступіў у нашаніўскую пару ў навелістыцы Ядвігіна Ш. Не ўсе аднак апавяданні Багушэвіча маюць такі характар. Апавяданне новага тыпу з'яўляецца твор «Траляленачка», у якім паказаны глыбокія сацыяльна-бытавыя праблемы. У творы гэтым Багушэвіч паказаў тып жорсткага дарабковіча Бартока Саска, які шляхам ашуканства і эксплуатацыі суседзяў здабывае маёнтак, які пасля траціць. У апавяданні гэтым выразная маралізатарская тэндэнцыя, якую можна звесці да біблійнага: «не капай пад іншым яму, бо сам упадзеш у яе». Барток Сасок траціць маёнтак, траціць сям'ю і ўрэшце заўчэсна ў турме траціць жыццё. Пісьменнік як бы хоча даказаць усім ходам падзей у апавяданні, што зло мусіць быць пакарана.

Вернемся раз яшчэ да агульнай характарыстыкі творчасці Багушэвіча. На галоўны кірунак гэтай творчасці складаюцца, зразумела, вершы. Дыяпазон праблематыкі паэзіі Багушэвіча вельмі шырокі. Народная нядоля, разгул чыноўніцтва, ідэя свабоды веравызнанцаў, пратэст супраць памешчыкаў і новым капіталістычным парадкам — гэта толькі некаторыя з пытанняў, закранутых Багушэвічам. Бароначы селяніна, даючы яму маральную перавагу над прадстаўнікамі іншых грамадскіх слаёў, за-

КАБ НЕ БЫЎ СТРАШНЫ ЖАХ ПАЖАРАЎ

У нашай краіне больш чымсьці палавіна пажараў узнікае на вёсцы. У Беластоцкім ваяводстве толькі ў мінулым годзе выбухла 1.208 пажараў, якія сталіся прычынаю страт на суму каля 68 мільёнаў злотых. Гараць найчасцей жылыя і інвентарскія будынкі. У мінулым годзе ў нашым ваяводстве згарэла іх цалкам або часткова паўтары тысячы. Такой вялікай колькасці пажараў не было ў нашым ваяводстве ў мінулыя пасляваенныя гады. Найбольш пажараў узнікла ў мінулым годзе ў Беластоцкім, Аўгустоўскім, Граеўскім і Кольненскім паветах. На працягу першага паўгоддзя г. г. выбухла 516 пажараў, якія прычыніліся да страт на суму 34 мільёнаў зл. Цалкам або часткова згарэла 687 будынкаў. Для прыкладу, толькі ў Беластоцкім павеце ўзнік 41 пажар, а ў Гайнаўскім — 32. Вялікі пажар выбух у Вілянове, Сямяціцкага павету. Згарэла ў ім 48 будынкаў, а страты склалі больш мільёна злотых.

Галоўнымі прычынамі пажару з'яўляюцца перш за ўсё: неасцярожнасць дарослых асоб, дзіравыя каміны і печы, кепска падключанае электрычнае абсталяванне, саламяныя стрэхі, цесная забудова, недастатковае забеспячэнне вадою і гэтак далей. Зараз на Беласточчыне больш трыста вёсак не мае вады да тушэння пажараў, а больш двух тысяч вёсак мае яе ў недастатковых колькасцях. Пажар у такой вёсцы — гэта страшная стыхія. Абазначаць гэта можа знішчэнне набытку не толькі гадоў, але і некалькіх пакаленняў.

У час сушы вельмі падатлівым на пажары з'яўляецца Гайнаўскі павет, у якім 40% цэлай паверхні павету гэта лясы.

Апрача таго, дзе як дзе, але тут шмат яшчэ будынкаў пакрытых саломай.

З пажарамі змагаюцца пажарнікі. Зараз на Беласточчыне маем 1165 добраахвотных супрацьпажарных каманд (ОСП), якія згуртоўваюць больш 25 тысяч членаў. Дзейнічае тут 267 зматарызаваных часцей ОСП. Да канца гэтай пяцігодкі будзе зматарызаваных ужо 373 супрацьпажарныя каманды. Апрача таго 500 вясковых супрацьпажарных камандаў па-ранейшаму будзе вазіць матапомпы коннымі фурманкамі. Маем многа вельмі актыўных і ахвярных пажарнікаў. Пакарылі яны сотні расшалелых агнявых навальніц у вёсках і ў лесе. Дзякуючы іх ахвярнасці ўдаецца зберагчы людское дабро калі не цалкам дык часткова.

Іншая дзялянка дзейнасці ОСП — гэта пабудова грамадскім чынам стражацкіх рамізаў — даволі часта адзіных цэнтраў культуры на вёсцы. У мінулым годзе ў нашым ваяводстве былі перададзены ў карыстанне 24 такія рамізы, а ў гэтым годзе будуецца іх два разы столькі.

Важным элементам дзейнасці ОСП з'яўляецца папулярызацыя супрацьпажарнай аховы, супрацьпажарныя кантролі ў сялянскіх сялібах, а таксама супрацоўніцтва з грамадскімі і маладзёжнымі арганізацыямі.

Дзякуючы такім напрамкам дзейнасці ОСП, а таксама лепшаму разуменню грамадства аб неабходнасці асцярожнага карыстання з агню, жах пажараў становіцца менш страшны.

(ця)

ФАЛЬКЛОР

СЯМЕЙНАЯ

ГО – РЫШ-КУ, ГО-РЫШ-КУ, ГО – РЫШ-КУ СЭР-ДЭНЬ-КО. ЛЮ – БЫВ КО-ЗАК ДІЎ-КУ ШЧЭ Й ПО-
КЫ-НУ-ТЫ МУ-СІЎ.-ОЙ, БО – ЛІТ ЖЭ МНІ СЭР-ДЭНЬ-КО. ЛЮ-. -ЛІТ ЖЭ МНІ СЭР-ДЭНЬ-КО.

Горышку, горышку, горышку-сэрдэнько.
Любыў козак дійку, шчэ й покынуты мусіў;
— Ой, боліт жэ мні сэрдэнько!
Любыў козак дійку, шчэ й покынуты мусіў,
Ой, боліт жэ мні сэрдэнько.
Прыхожу до сыны, вычэра трысыт,*
А моя мылая, шчэ й чорнобрывая
Вычэраты не сядае.
А моя мылая, шчэ й чорнобрывая
Вычэраты ны сядае.
Вычэраты ны сядае, дрыбны лысты пышэ,
З буйным вітрам розмовляе.
Дрыбны лысты пышэ, дытыну колышэ,
З буйным вітрам розмовляе:
— Ны дуй, буйны вітрэ, на мою свэтлыцю —
Свэтлыця новая, дытына малая,
Я шчэ сама молодая.

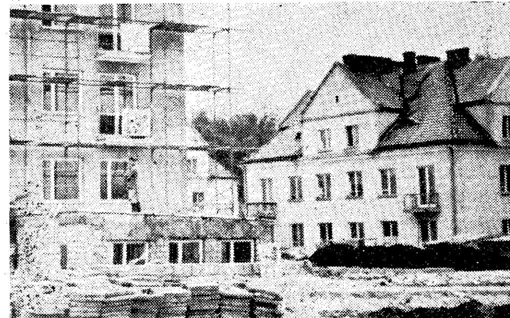
Ад Івана Ляшчынскага, 1906 года нараджэння, вёска Чарэмха Гайнаўскі павет, запісаў 17 мая 1972 г. Мікалай Гайдук. З магнетафоннай стужкі нотны запіс зрабіў Сяргей Лукашук

* Слова вельмі невыразнае — МГ.

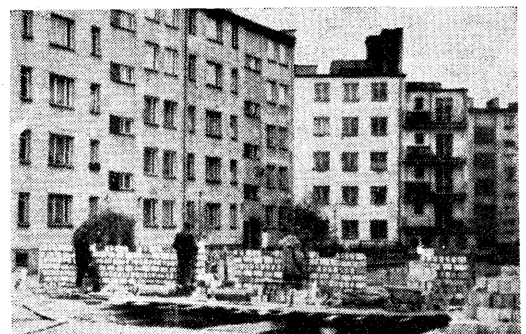
Прагулка па Гайнаўцы

Да вайны і шмат год пасля яе Гайнаўка была выключна драўлянай. Нават такія домікі, як тыя, што засталіся на вуліцы Элізы Ажэшка (на здымку), не часта можна было сустрэцьу рабочых кварталах. Гайнаўскі пралетарый будаваў сабе домік з дошак, між якімі напіхаў апілкі. Яшчэ датэтуль у 180 такіх «беда-кватэрах» застаецца каля тысячы гайнаўчан. Гарадскія ўлады рашылі разваліць гэтыя «трацінякі», а іх кватарантаў перасяліць у блокі.

Цяпер у мураваным высокім шматпавярховым жылым будаўніцтве жыве ў Гайнаўцы каля чатырох тысяч жыхароў. Першыя два мураваныя дамы паявіліся тут у 1953 годзе. Яны былі падобныя да гэтага двухпавярховага блоку, які мы бачым (справа) на гэтым здымку.

Гайнаўка разрастаецца. У апошнія гады дрэваапрацоўчы камбінат павялічыўся на два новыя аддзяленні: мэблевую фабрыку і прадпрыемства па вырабу стружкавых пліт. Дык рабочыя і спецыялісты, якіх тут усё больш, патрабуюць памяшканняў. У мінулым годзе 60 сем'яў рабочых дрэваапрацоўчага камбіната пасялілася ў новыя кватэры. Да жылога будаўніцтва далучылася таксама хімічная фабрыка. Разам гайнаўскія прамысловыя прадпрыемствы абавязаліся пабудаваць у гэтай пяцігодцы 200 новых кватэр. Да гэтага 120 жылых кватэр дакіне яшчэ гарадская адміністрацыя.

Ян Харкевіч — адзін з найбольш заслужаных будаўнікоў мураванай Гайнаўкі.Ён працуе пры яе пабудове ад першай кватэры.

Тэкст і фота В. Рудчыка

хапляючыся сэнсавасцю і прыгажосцю сялянскай працы Багушэвіч не ідэалізаваў жыхара вёскі. Бачыў ён і сялянскую неахайнасць, і сялянскую ляноту і сялянскае п'янства і супраць гэтых заган кіраваў вастрыё сваёй паэзіі. Багушэвіч ведаў, што галоўная прычына сялянскай нядолі знаходзіцца ў характары грамадскай сістэмы. Пры гэтым аднак ведаў, што вады і заганы ў характары і паводзінах селяніна паглыбляюць гэтую нядолю.

Значэнне Багушэвіча для развіцця беларускай літаратуры — грамаднае. Беларускі літаратурны даследчык, наш зямляк У. Казберук аб гэтым значэнні гаворыць наступнае: «Багушэвіч аказаў вялікі ўплыў на ўсё далейшае развіццё беларускай літаратуры. Такія асноўныя асаблівасці яе, як зацікаўленне жыццём, лёсам і думкамі беларускага селяніна, імкненне адлюстраваць рост яго сацыяльнай і грамадскай свядомасці, народнасць і дэмакратызм, вызначыліся з усёй выразнасцю ў паэзіі Багушэвіча. Купалаўскі лірызм і экспрэсія, Коласаўская эпічнасць і апавядальнасць, публіцыстычная страснасць і рэвалюцыйная народнасць Цёткі свімі вытокамі ўзыходзяць да паэзіі Багушэвіча» (Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры, Мінск, 1969 г. т. II, стар. 150).

БЕЛАРУСКІЯ КНІГІ

У кнігарні імпартных выданняў у Беластоку, вуліца Кілінскага 10, можна набыць *наступныя* кнігі на беларускай мове:

М а ш а р а Міхась, Вершы, 1971, 416 стар., цана 14,90 зл.

Аднатомнік вершаў Міхася Машары — вядомага паэта і ўдзельніка рэвалюцыйнага руху ў міжваенны час у Заходняй Беларусі — складаюць лепшыя творы, напісаныя ім у розныя гады ў доўгім і плённым яго творчым шляху.

Пазіцыя вельмі карысная для школьных і грамадскіх бібліятэк, а таксама для ўсіх любіцеляў беларускай паэзіі.

С а м у й л ё н а к Э., Будучыня, 1970, 444 стар., цана 8 зл. 50 гр.

Гэты раман аднаго з вядучых беларускіх савецкіх пісьменнікаў міжваеннага часу быў вынікам паездкі аўтара ў 1935 годзе ў Грузію. Барацьба грузінскага народа за ўстанаўленне савецкай улады складае аснову рамана.

Гэты твор, які ў беларускай літаратуры займае адно з цэнтральных месц, павінен знайсціся як у *школьных* і грамадскіх кнігазборах, так і ў руках шырокага кола чытачоў.

К а р п а ў У., Сотая маладосць, 1971, стар. 368, цана 9 зл.

Чарговая частка тэтралогіі («Нямігі крывавыя берагі», «За годам год», «Вясення ліўні») аднаго з вядучых сучасных беларускіх празаікаў. Раман з'яўляецца і самастойным мастацкім творам. Чытач знойдзе ў ім ваеннае мінулае і мірную стваральную сучаснасць Беларусі.

Неабходная пазіцыя для грамадскіх і школьных бібліятэк і для любіцеляў беларускай прозы.

К о л а с Я., З майго летапісу, 1967, стар. 310, цана 7 зл. 10 гр.

Том складаюць выбраныя вершы класіка беларускай літаратуры. Элегантнае выданне, аздобленае густоўнай графікай мастака В. Шаранговіча.

Гэты том павінен знайсціся ў бібліятэчных зборах і на кніжных паліцах нашых чытачоў.

Л ы н ь к о ў Міхась, Міколка-паравоз, 1971, стар. 184, цана 7,60 зл.

Папулярны сярод беларускай моладзі літаратурны твор аднаго з вядучых сучасных беларускіх празаікаў.

Рэкамендуем ва ўсе грамадскія і школьныя бібліятэкі, а таксама бацькам, як падарунак для маладых чытачоў.

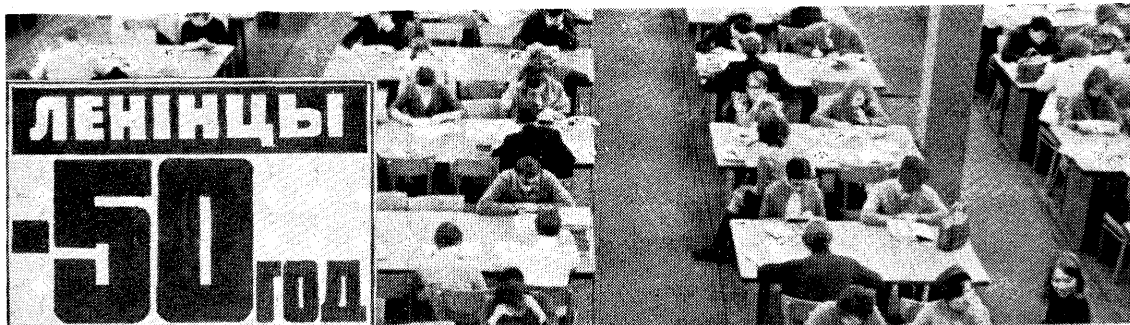
Багатыя каляровыя ілюстрацыі!

Кнігарня імпартных выданняў у Беластоку ахвотна высылае кнігі за паштовым залічэннем (з далучэннем фактуры). Запатрабаванні кіруйце па адрасу:

„Dom Książki", Białystok, ul. Kilińskiego 10.

(м. г.)

ЛЕНІНЦЫ — 50 ГОД

Чытальная зала бібліятэкі разлічана на 500 наведвальнікаў.

У яе 12 абшырных чытальных залах пануе толькі мяккі шолах перагортваемых кніжных лістоў ды зрэдку пачуецца ціхі шопат працаўніка з наведвальнікам. Тут ніхто не адважваецца азвацца поўным голасам, быццам баючыся парушыць дастойны спакой звыш 4 мільёнаў 700 тысяч тамоў кніг — бясцэнных скарбаў культуры беларускага народа і іншых народаў, што з піетызмам сабраны на незлічоных стэлажах у кнігасховішчы. І няма бадай у беларускай асвеце і навуцы чалавека, які б не апынуўся сярод звыш 40 тысяч наведвальнікаў, якія штогод пераступаюць яе гасцінны парог і пазычаюць больш чым 2 мільёны тамоў літаратуры. Напэўна не паўстала ніводная дысертацыя ці навуковае даследаванне без удзелу яе кнігазбораў і сувязяў з 120 бібліятэкамі і навуковымі ўстановамі з 28 краін свету, а таксама міжбібліятэчнага абанементу, што звязвае яе з 842 бібліятэкамі СССР і БССР.

Дзяржаўнай бібліятэцы БССР імя У. І. Леніна — папулярнай сярод мінчан Ленінцы — споўнілася 15 верасня гэтага года 50 год. Роўна паўстагоддзя крапатлівай працы па выяўленню, камплектаванню і захоўванню рэдкіх выданняў, сярод якіх пачэснае месца займае першая беларуская друкаваная кніга «Біблія» Ф. Скарыны (Прага, 1517—1519), першая надрукаваная на Беласточчыне, Заблудаве, кніга «Евангелле ўчыцельнае» І. Фёдарава і П. Мсціслаўца (1568), выданні друкарні братоў Мамонічаў у Вільні з ХУІ ст., творы В. Дуніна-Марцінкевіча, нумары першай беларускай газеты «Мужыцкая праўда», якую патаемна выдаваў К. Каліноўскі на Беласточчыне, першыя творы Я. Купалы, Я. Коласа, М. Багдановіча і іншых пісьменнікаў.

Беражліва захоўваюцца зборы першых і прыжыццёвых выданняў прац К. Маркса, Ф. Энгельса, У. І. Леніна, бальшавіцкіх газет «Искра», «Вперёд», «Пролетарий», камлекты газет і часопісаў, якія выходзілі на Беларусі ў першыя гады савецкай улады.

Побач з захаваннем гэтых каштоўнасцей бібліятэка кожны год прымае каля 100 тысяч новых пазіцый, якія паступаюць у яе зборы не толькі з усяго Савецкага Саюза, але і з усіх кантынентаў зямной кулі.

Дзяржаўная бібліятэка БССР імя У. І. Леніна — гэта цэнтр ведаў аб бібліятэчнай справе ў Беларусі. Яна выдае «Летапіс друку БССР», штомесячны бюлетэнь «Новыя кнігі БССР» і гадавік «Бібліятэчная справа ў БССР». І асноўнае — абслугоўвае чытачоў не толькі выдачай для іх кніг, але і ўсебакова інфармуе, дапамагае, раіць у роўнай ступені і з аднолькавай увагай і сардэчнасцю як школьніку, так і масцітаму вучонаму.

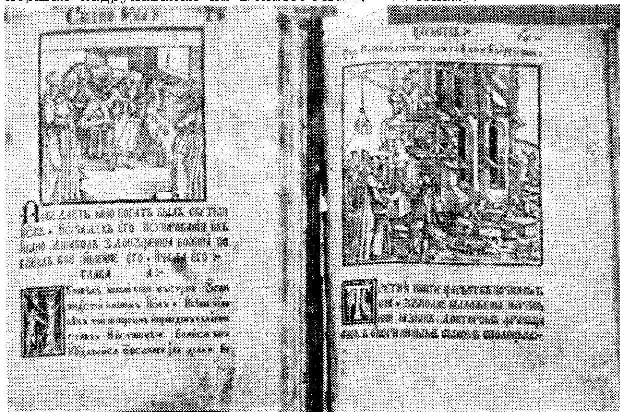
Вялікая і шляхетная гэта місія!

А пачыналася яна вельмі скромна з прыватных кніжных збораў, ахвяраваных Беларускаму дзяржаўнаму універсітэту вядомымі вучонымі Я.Ф. Карскім, М.Я. Гротам, У. І Пічэтам, М. А. Янчуком і іншымі прыхільнікамі першага ў гісторыі беларускага народа універсітэта. 15 верасня 1922 года гэтыя зборы былі ператвораны ў цэнтральнае кнігасховішча БССР, каб з 1926 года стаць Беларускай дзяржаўнай бібліятэкай. У дзесятую гадавіну яе працы, у 1932 годзе, для падкрэслення вялікіх заслуг бібліятэкі ў справе развіцця культуры, асветы і навукі ў БССР ёй было прысвоена імя У. І Леніна.

Напярэдадні вайны кніжны фонд бібліятэкі складаў звыш І мільёна 600 тысяч экземпляраў. Фашысцкія захопнікі знішчылі бібліятэчныя зборы і зруйнавалі будынак. Але беларускае савецкае грамадства з першых дзён пасля вызвалення Мінска прыступіла да адбудовы біблятэкі і скамплектавання яе кніжных збораў. Дзякуючы дапамозе бібліятэк з іншых брацкіх рэспублік СССР, ахвяраваннем грамадзян і няспынным клопатам пра набыццё рэдкіх выданняў — сёння Дзяржаўная бібліятэка БССР імя У. І. Леніна з'яўляецца самай багатай на свеце захавальніцай матэрыялаў па беларусазнаўству.

Ігнат Снарскі

Фота — Э. Трыгубовіча

Кнігі беларускага першадрукара Ф. Скарыны.

У адным з кнігасховішчаў бібліятэкі.

А ЗАБОЙЦА ЖЫВЕ СПАКОЙНА

Адзін з чытачоў беларускай газеты «Голас Радзімы» напісаў у рэдакцыю:

«Паважаныя таварышы!

Звяртаем вашу ўвагу на тое, што ў Аўстраліі пражывае здраднік і душагуб *Сасноўскі Пётр*, 1904 года нараджэння, ураджэнец беларускага горада Горкі. У 1941—1943 гадах ён дапамагаў немцам, выдаваў партызанскія сем'і, якіх расстрэльвалі фашысты і ён сам. У 1943 годзе ён перабраўся з Беларусі ў Польшчу, дзе рабаваў і забіваў палякаў і яўрэяў. На яго руках — кроў соцен нявінных ахвяр.

Надрукуйце, калі ласка, гэта пісьмо ў газеце, каб усе землякі ў Аўстраліі ведалі, што Пётр Сасноўскі — былы злачынца і кат».

Так, не памыляўся гэты чытач, хаця і не ведаў усяго пра гітлераўскага служаку. Сапраўднае яго прозвішча не Сасноўскі, а *Дазорцаў Пётр Іванавіч*. Нарадзіўся ён не ў Горках, а ў вёсцы *Рыбкі* Дрыбінскага раёна Магілёўскай вобласці і не ў 1904, а ў 1908 годзе.

Калі фашысты ў 1941 годзе напалі на Савецкі Саюз, Дазорцаў быў студэнтам трэцяга курса Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі ў Горках. Абараняць радзіму ён не пайшоў, а схаваўшыся ў гумне, чакаў прыходу немцаў. Яны далі яму пасаду ў архіўным аддзеле магістрата. Потым за верную службу ён быў пераведзены ў палітычны аддзел нямецкай тайнай паліцыі.

У 1942 годзе Дазорцаў выдаў фашыстам патрыётаў, якія падпольна дзейнічалі на льнозаводзе ў Горках. Шэсць чалавек з іх былі павешаны, 9 — расстраляны. У здзеках над імі і ў іх знішчэнні Дазорцаў удзельнічаў разам з акупантамі.

Жывуць яшчэ людзі, якія памятаюць яго злачынствы.

— Летам 1942 года, — расказвае адна жанчына, — разам з маёй сяброўкай я пайшла ў сад на тэрыторыю горацкай акадэміі. Па дарозе мы ўбачылі, як немцы вялі 6 савецкіх грамадзян, сярод якіх быў хлопчык гадоў 12—14. Разам з немцамі быў Дазорцаў. Яны прымусілі вязняў легчы ў яме і тады іх расстралялі. Страляў і Дазорцаў...

Іншы сведка расказвае:

— Летам 1942 года Дазорцаў арыштаваў маю сястру Алену і яе мужа Савіча. Назаўтра іх павесілі. Наогул, гэты страшны чалавек быў сквапны на людскую кроў. Яшчэ да таго, як ён загубіў Алёну, восенню 1941 года ён удзельнічаў у расстрэле групы яўрэяў...

Яшчэ іншы сведка бачыў, як у 1942 годзе Дазорцаў сумесна яшчэ з адным паліцаем расстраляў жыхара горада Горкі Таптуна. Перш чым выстраліць у гэтага чалавека, Дазорцаў зняў з яго боты. Адзенне і абутак ён здымаў і з мёртвых і з жывых. Гэтакім чынам накапляў сваё цяперашняе багацце.

Аказваецца, што акупанты высока цанілі паслугі гэтага ката. Захаваўся ў архівах арыгінальны дакумент, у якім нейкі фашыст Генельд пісаў свайму начальству: «...Дазорцаў пастаянна інфармаваў нас аб месцах дыслакацыі партызанскіх атрадаў на тэрыторыі горацкага раёна, аб асобах, якія мелі сувязь з партызанамі, аб падрыхтоўцы дыверсійных актаў і г.д. Восенню 1943 года Дазорцаву ўдалося выявіць дыслакацыю аднаго невялікага партызанскага атрада... Мы захапілі 20 раненых партызан, 9 чалавек з іх у той жа дзень павесілі ў горацкім парку, астатніх у прысутнасці насельніцтва расстралялі...»

Уцякаючы ад савецкай арміі, Дазорцаў апынуўся ў Польшчы. Тут ён таксама зрабіў многа злачынстваў. Пасля вайны выдаў сябе за ахвяру фашызму і ў 1948 годзе пераехаў з Заходняй Германіі ў Аўстралію.

Жыве там прыпяваючы, мае бізнес, мае дзяцей — сыноў і... чужую кроў на руках. Толькі сумлення не мае.

Вось яго адрас:
Sosnowski Peter, 9-gram. st., West Newport 3015, Australia.

Апр. (вр)

МАЛА, АЛЕ ЦІКАВА

І Ў ЖЫВЁЛЫ — НЕРВЫ

У адной рыбаводчай гаспадарцы спецыялісты доўга не маглі высветліць прычыну дрэннага росту і нават гібелі рыбы. Працяглыя даследаванні паказалі, што рыба пакутавала ад нервовага напружання, бо сажалкі знаходзіліся паблізу ад занадта люднага і шумнага месца. Прыйшлося разам з кормам даваць рыбе... валяр'янку. Гэта дапамагло водным гадаванцам супакоіцца, і неўзабаве рыба пачала нармальна прыбываць у вазе.

А вось новая праблема, і зноў на нервовай глебе. Аказалася, што ўтрыманне вялікай колькасці жывёлы, скажам, свіней, у адным месцы прыводзіць да зусім нечаканых ускладненняў. Шматгадовыя даследаванні прычын гібелі жывёл у буйных свінагадоўчых гаспадарках паказалі, што амаль палавіна смяротных выпадкаў выклікана адным — свінні нерваваліся. Сапраўды, жывёлы адштурхоўваюць адна адну ад кармушак, грызуцца, а тут яшчэ неасцярожныя перагрупіроўкі статку, грубае абыходжанне пры транспарціроўцы — усё гэта нервуе жывёлу і часта прыводзіць да яе раптоўнай гібелі.

Аказваецца, нават жывёла патрабуе тактоўнага абыходжання!

КУТОК ГАСПАДЫНІ

ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

ГРЫБНЫ СЕЗОН

СМАЖАНЫЯ ГРЫБЫ

Смажыць можна баравікі, рыжыкі, маслякі, зялёнкі, казлякі. Грыбы трэба ачысціць, дакладна памыць, абсушыць, парэзаць на тоненькія палоскі, палажыць на разагрэты тлушч, дадаць цыбулю, пасаліць. Смажыць паўгадзіны, памешваючы. Рыжыкі, зялёнкі можна смажыць цэлыя.

РЫЖЫКІ АБО ЗЯЛЁНКІ ПАНІРАВАНЫЯ

З рыжыкаў і зялёнак выбраць вялікія капелюшы грыбоў. Добра іх памыць, абрэзаць карэньчыкі. Кожны капялюш апарашыць мукой, пасаліць, памачаць у яечка і цёртую булку, падсмажыць. Падсмажаныя грыбы палажыць на бляшку і яшчэ ўставіць мінут на 10 у духоўку. Падаваць з бульбай і салатам з памідораў.

КАТЛЕТЫ З СВЕЖЫХ ГРЫБОЎ

На адзін кілаграм розных грыбоў бярэм 10 дэкаў цыбулі, адну лыжку тлушчу, адну чэрствую булку, 2 яечкі, соль, цёртую булку, тлушч.

Памытыя і абсушаныя грыбы вельмі дробна парэзаць і абсмажыць на тлушчы разам з цыбуляй. Дадаць да грыбоў намочаную ў малацэ і выціснутую булку, сырыя яечкі і прыправы па смаку. З атрыманай масы рабіць невялікія круглыя катлеткі, мачаць іх у цёртую булку і смажыць. Падаваць з бульбай і салатам з памідораў, або памідорным соусам. Падрыхтаваную такім чынам грыбную масу можна таксама выкарыстаць у якасці фаршу да піражкоў.

БЛІНЧЫКІ З ГРЫБАМІ

На дзве шклянкі мукі ўзяць адну шклянку малака, 2 яечкі, соль, каля 3/4 шклянкі вады, тлушч, паўкілаграма грыбоў, 2 цыбуліны, паўшклянкі смятаны, лыжку мукі, зялёную пятрушку.

З мукі, малака і яечак зрабіць цеста, развесці яго да адпаведнай гушчыні вадой, пасаліць, падсмажыць блінчыкі. Асушаныя грыбы памыць, дробна нарэзаць, падсмажыць разам з цыбуляй, пасаліць, стушыць. Да мяккіх ужо грыбоў дадаць смятану з мукой, закіпяціць. Пералажыць блінчыкі грыбамі, падсмажыць і гарачыя падаць з салатам з памідораў.

ГАЛУБЦЫ З РЫСАМ І ГРЫБАМІ

На 10 лістоў капусты трэба ўзяць паўшклянкі рысу, паўкілаграма розных грыбоў, адно яечка, 2 цыбуліны, тлушч, адну шклянку працертых памідораў, шклянку смятаны, лыжку мукі, соль, перац, зеляніну.

Рыс варыць у вялікай колькасці вады мінут 10, адцадзіць яго. Ачышчаныя грыбы дробна нарэзаць, падсмажыць на тлушчы, дадаючы цыбулю. Вымяшаць рыс з грыбамі, дадаць яечка і прыправы. Лісты капусты абдаць варам, зрэзаць тоўстыя лісцяныя нервы. Загарнуць галубцы, палажыць іх у каструльку, падліць некалькі лыжак вады, тушыць каля паўгадзіны. Муку размяшаць са смятанай і працертымі памідорамі, заліць галубцы, закіпяціць. Галубцы пасыпаць зелянінай і падаваць з бульбай.

Гаспадыня.

ТРЫБУНА чытачоў

БУДУЮЦЬ ДАРОГІ

З Белак у Трасцянку 3,5 кіламетра. На гэтым адрэзку звыш двух гадоў будавалася дарога. Зрабілі добрую (жвіроўку). Здавалася б толькі чакай, як пачне хадзіць пэкаэс. Але што зрабіць, калі будаўнікі (ці дарожныя ўлады Гайнаўкі?) каля самой Трасцянкі пакінулі каля 200 метраў непраезднай дарогі. Вясною сюды прыехаў штурхач і распіхнуў слой, пакінуўшы мяккі пясок. Так, што цяжка самаходу прайсці. Калі ўдасца, дык шафёр задаволены, а як машына засядзе — задаволены трактарысты з трасцянскага сельгасгуртка, бо, выцягваючы машыну, заробяць на піва.

Не ведаю, што перашкаджае дарожнаму аддзелу ў Гайнаўцы пабудаваць недаконччаную дарогу? Мо старэнькая хата былога млынара, якая стаіць пры дарозе? А мо спецыяльна так зрабілі, каб сяляне і шафёры не забывалі, як выглядала колішняя дарога?

Ярош

§ Кансультацыя ЮРЫСТА

ПЫТАННЕ: Я арандаваў ад дзяржавы ўчастак і пасадзіў на ім фруктовыя дрэвы. Цяпер дзяржава забірае ўчастак пад забудову, а прэзідыум адмаўляе мне заплаты за дрэвы.

АДКАЗ: Калі арандатар увёў улепшанні на арандаваным участку — уласнік участка можа, калі не было іншай умовы, альбо затрымаць улепшанні за заплатай вартасці ўлепшання ў моманце, калі ўчастак пераходзіць ва ўладанне ўласніка, або патрабаваць, каб арандатар забраў свае ўлепшанні і аддаў участак у такой форме, якую ён меў перад арэндай. У Вашым выпадку Вам прыслугоўвала б кампенсацыя за фруктовыя дрэвы толькі ў выпадку, калі б у часе заключэння ўмовы арэнды, прэзідыум забавязаўся заплаціць Вам пасля звароту ўчастку кампенсацыі за зробленыя Вамі выдаткі. У гэткім выпадку, калі б прэзідыум адмаўляў заплаты, можна было б даходзіць яе судом на працягу аднаго года, лічачы ад моманту, калі ўчастак пяройдзе ва ўладанне дзяржавы. Як правіла — дзяржава, заключаючы дагавор арэнды, гэткіх забавязанняў на сябе не прымае. Калі ўчастак прызначаны пад забудову, то прэзідыум не будзе зацікаўлены ў тым, каб затрымоўваць фруктовыя дрэвы, якія і так трэба будзе высячы.

ПАРНАСік
Чытальніцкая літсуполка на негарантаваных паях

СУЧАСНЫЯ ЧАСТУШКІ

Што раз лепш для нас жывецца,
Братцы мілыя мае.
Толькі трэба прыглядзецца,
Які быт у нас ў сяле.

Трактар поле засявае,
Лугі косіць і арэ,
Дома тэлевізар грае —
Тры глядзіш на тапчане.

Хаты нізкі, саламяны
Аддавай хоць у музей.
Вокал новы, мураваны,
Не нацешыш, брат, вачэй.

Матацыкл стаў не навінай —
Хваціць пехатой хадзіць!
Частавата толькі міма
Сусед «таксай» праляціць.

Гасцей ў свята ты чакаеш,
Паз'язджаюцца яны:
Афіцэры, інжынеры,
Паглядзіш — свае сыны.

Калісь сам у гэтых летах
Каравы яшчэ пасвіў.
Ліха, брыдка прыадзеты,
Басяком тады хадзіў.

А цяпер — пройдзе па вёсцы
Дзеўка-лялька, нібы цвет.
Пасумуеш, пазайздросціш,
Каб цяпер мне дваццаць лет...

Сам па тратуары ходзіш,
Вёскі свае не пазнаць.
Думка думку толькі гоніць,
Год каб сотню дачакаць.

Міхась Гаротны

ВАРТА ПЕРАНЯЦЬ ПРЫКЛАД

Давялося мне ўжо два разы быць у БССР і ездзіць цягнікамі. Характэрна, што ў кожным вагоне ёсць там свежая вада, кандуктары сочаць, каб яна з бачкоў не выходзіла і на большых станцыях напаўняюць іх. Пасажырам вялікая выгада. У нас я нямала ездзіў цягнікамі: далека і блізка. Колькі нацярпеўся ў цягніку без вады, колькі наслухаўся па гэтай прычыне лаянкі! А ці і ў нас нельга зрабіць, каб у вагонах былі бачкі з вадой? Ці гэта так ужо цяжка?

АС

МБМ У КУРАШАВЕ

Некалькі год таму ўзнікла ў Курашаве МБМ. Ёсць там каля дваццаці трактараў, аднак у дзейнасці толькі дзесяць. А калі прыдзе жніво, на палях працуе шэсць трактараў, рэшта — сапсаваныя. Ёсць таксама камбайн «Вістуля». Малацяць ім толькі дыспазітары і іншыя працаўнікі МБМ. Калі прыдзе гаспадар прасіць камбайна ці трактара на жніво, дык з дыспазітарам трэба выпіць добрага паўлітра і далажыць яшчэ нешта, тады можа прыдзе.

Як жне трактарыст, дык гаспадар ставіць паўлітра. Трактарыст п'яны і далей не жне. А ў людзей збожжа сыплецца.

МБМ у Курашаве вялікая, але яе дзейнасць малая. І вось узнікае пытанне: ці і надалей будзе яна жаць за паўлітра? Ці нельга таксама наладзіць і даць у карыстанне больш машын? Ці нельга наладзіць у МБМ нейкай дысцыпліны?

Коля з Курашава

Дарагое Сэрцайка!

Жыву я на вёсцы. Скончыла СПР і працую на гаспадарцы. Працу гаспадара вельмі люблю і ніколі б не хацела быць і працаваць у горадзе. Але не аб гэта мне разыходзіцца. Ад двух год я «хадзіла» з Мішам, ды думала, што кахаю Мішу і выйду за яго замуж. Ён цяпер у войску, але неўзабаве вернецца, і піша ў пісьмах, што хацеў бы са мною жаніцца. А я вось, дарагое Сэрцайка, пазнаёмілася з іншым хлопцам, з чужой вёскі. І толькі цяпер ведаю, што ніколі не кахала Мішу. Гэты хлапец нічога не гаворыць аб жаніцьбе, але кажа, што мяне кахае, што я яму вельмі, вельмі падабаюся. А з Мішам пішу надалей, толькі пісьмы мае цяпер больш «халодныя». Шкада мне Мішу і таму не хачу яму пісаць праўды, бо ён мне з'яўляецца напэўна блізкай асобай, але не каханай, можа мне быць толькі добрым сябрам. Другі, з якім я цяпер сябрую, нічога аб Мішы не ведае.

Дарагое Сэрцайка, як мне паступіць, як усё наладзіць — скончыць з Мішам, а астацца пры Юрку (так называецца мой другі нарачоны)? Чакаю адказу, за які буду табе вельмі ўдзячна.

Гражына
з Беластоцкага пав.

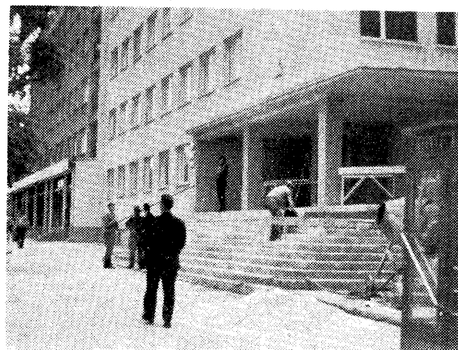
Гражына! Час зрабіў сваё, па двухгадовай разлуцы (Міша ў арміі) ты пераканалася, што не кахаеш Мішу. Тады няма патрэбы ашукоўваць яго, маніць. Ты павінна напісаць Мішу пісьмо і далікатна выявіць і выясніць праўду. Пішаш, што шкада табе Мішы, як чалавека, як сябра, таму баішся сказаць праўду. Думаю, што горш пакрыўдзіш Мішу, калі не скажаш яму праўды, бо і так жа ж «шыла з мяшка вылезе», як гаворыць народная прымаўка. І гэта праўда. Калі Міша кахае цябе (а відаць так), напэўна будзе яму і прыкра, і крыўдна, і злосна. Усё нараз. Але няма іншага выхаду і канешне ты мусіш выявіць праўду.

А што датычыць хлапца Юркі, дык няма патрэбы яго інфармаваць пра гэта, найлепш увогуле аб Мішы і аб тваім сяброўстве з ім, не трэба ўспамінаць.

Жадаю ўсяго найлепшага
Сэрцайка

ПАД АДНЫМ ДАХАМ

Прэзідыум ПРН у Бельску разбудаваў сваю сядзібу. У новым будынку (на здымку), які перадалі ў карыстанне 30 красавіка г. г., размясціліся ўсе сельскагаспадарчыя аддзелы рады. Цяпер сяляне могуць афармляць свае справы ў Бельску пад адным дахам.

Фота В. Рудчык

ПАСЛЯЖНІЎНЫЯ РАЗВАЖАННІ

Як вядома, жніво ў гэтым годзе для сялян было даволі цяжкім і працавітым. Вялікае, палёгшае збожжа рабіла сваё. Часта і густа «касілка» не давала сабе рады, прыходзілася касіць касою, а нават і перапрошваць выкінуты за страху старэнькі серп. Вялікая спякота залівала потам вочы сялян, працуючых на палях ад ранку да ночы.

Яшчэ горш трэба было напрацавацца, калі прышлося сабраць скошанае збожжа з палёў. Вялікія і працяглыя дажджы неяк не давалі яму высахнуць. Трэба было па некалькі разоў развязваць і перасушваць змокнутыя снапы. Часта па адной фуры ў дзень сяляне даслоўна «кралі» ад дажджу высушанае збожжа.

Аднак цяжкае працавітае жніво ў гэтым годзе дало вялікі ўраджай. Але і тут было часта трохі клопату. Не для ўсіх сялян збожжа магло змясціцца ў гумно. Вымушаны яны былі прыступаць да малацьбы, калі яшчэ палавіна збожжа стаяла ў «дзесятках» на полі, а тады апратаўшы ад саломы гумно зноў звозіць збожжа.

Трэба тут адзначыць, што і малацьба не ўсюды прайшла так, каб кожны быў задаволены. Нашыя сельгасгурткі маюць па адной ці дзве малацілкі і не ў сілах былі ўсіх хутка абслужыць. Гэта зусім зразумела, але тут часта віну за няспраўную малацьбу паносяць самыя праўленні сельгасгурткоў. Некаторыя з іх трымаюцца закону, каб малацьба праходзіла ў вёсцы па чарзе ад суседа да суседа. Напэўна гэта і добра (каб залішне не валачыць малацілкі з пачатку ў канец вёскі і наадварот), але не зусім.

Як вядома, многія сяляне, якім не было ў сілах змалаціць хаця палавіну збожжа, бо гэта рабілі іншыя, вымушаны былі тое, што не ўвайшло ў гумно складаць за панадворкам. Шкада ж, каб мокла збожжа ў «дзесятках».

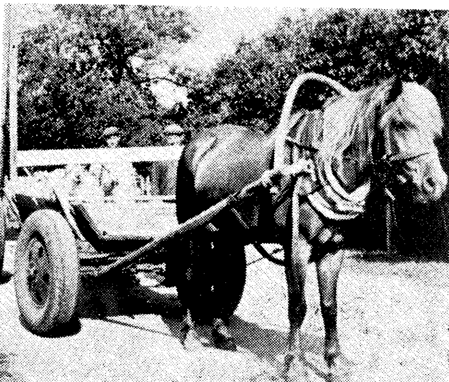
І вось тут, менавіта, трымацца закону, каб малаціць па чарзе, на маю думку, неабавязкова. Неабавязкова таму, што збожжа зложанае за панадворкам, паляжаўшы даўжэй, калі яшчэ праходзяць дажджы, марнуецца.

І вось тады вельмі ж крыўдна чалавеку, калі яго цяжкая праца марнуецца дзеля толькі «закону» праўлення сельгасгуртка.

Мне здаецца, што ў гэтым выпадку трэба трымацца закону, каб тым сялянам, у якіх зложанае збожжа за панадворкам, малаціць у першую чаргу!

Варта, каб праўленні сельгасгурткоў у будучыні аб гэтым падумалі, каб цяжкая сялянская праца больш не марнавалася!

Юрка Скепка
Альхоўка каля Нараўкі

Жыхары Горнага Броду Гайнаўскага павету возяць малако на пункт скупкі малака ў Войнаўцы фурманкамі.

Фота Я. Цялушэцкага

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі

„Chudy i inni" (polski), 19—20. „Nie wspominać o przyczynie śmierci" (jugosł.), 21—22. „Jarzębina czerwona" (polski), 23—24.

„Kaszabe" (polski), „Kajtek i siedmiogłowy smok" (angl.), 20—24.

Нарва

„Uwaga żółw" (radz.), „Dzięcioł" (polski), 20—24.

„Godziny nadziei" (polski), „Spojrzenie na wrzesień" (polski), 20—24.

Арэшкава

„Cyrk straceńców" (USA), „I znów skaczę przez kałużę" (polski), 23—24.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Lala" (włoski), „Tajemnica Kaliakry" (bułg.), 20—24.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

„Słuchajcie bicia dzwonów" (jugosł.), 19—20. „Lew pręży się do skoku" (węgierski), 21—22. „Przygody psa Cywila" (polski), 23—24.

Янаў

„Umrzeć z miłości" (franc.), 20—24.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц

„Profesor zbrodni" (węgierski), 19—20. „Nie drażnić cioci Leontyny" (franc.), 21—22. „Pamiętnik szalonej gospodyni" (USA), 23—24.

Мельнік

„Płomień nad Adriatykiem" (jugosł.), 19—20. „Ostatni świadek" (polski), 21—22. „Trup w każdej szafie" (czeski), 23—24.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя

„Przygody psa Cywila" (polski), „Most" (jugosł.), 20—24.

Новы Двор

„Kapitan Korda" (czeski), „Ewakuacja" (polski), 20—24.

Ніва

Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego.

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 5.231 T-3

ХОБІ

У розных начальнікаў і хобі бывае featureрознае. Адзін захапляецца шахматамі, другі — аматар тэатра, трэці калекцыяніруе маркі...

На жаль, у майго начальніка хобі не такое мірнае: яму падабаецца бокс. І галоўнае, што ён не толькі сочыць за выступленнямі баксёраў па газетах і глядзіць перадачы па тэлевізары, але і сам нечакана пачаў займацца боксам.

Спачатку я нават з цікавасцю назіраў, як Антон Аляксандравіч, нібы певень, кідаўся на падвешаную грушу і асыпаў яе градам удараў. Але нарэшце, яму гэта, відаць, надакучыла і аднаго разу, век не забуду той дзень, ён прапанаваў:

— Станавіся, Пракоп Сцяпанавіч, да тае сценкі, памераемся сіламі.

Я стаў у нерашучасці. Дзе там памераешся. Ці ж асмелюся я ўдарыць свайго начальніка, скажам, у скіўцу альбо ў высакародны нос? «Ды ніколі, — думаю, — я ў аніякае месца Антона Аляксандравіча не ўдару!».

Але прапанова была такая настойлівая, што я не мог адмовіцца: ці ж начальніка не паслухаеш?

«Што ж, — думаю, — буду абараняцца да апошняга дыхання».

Ступіў я, значыцца, на сярэдзіну пакоя, калачуся ад нечаканасці і баксёрскія пальчаткі надзяваю.

— Здымай, — кажа мой начальнік, — штаны і пінжак. Ці ж сапраўдныя баксёры ў верхнім адзенні выступаюць.

— І то праўда, — кажу я і адзенне здымаю, — сам бачыў па тэлевізары, як яны ў спартыўнай форме калашмацілі адзін аднаго.

Раздзеўся я, значыць, да споднята адзення і чакаю, што далей будзе.

Стаю, і, вядома, рукі ў агромністых пальчатках перад сабой трымаю, так засланіўся, што нават начальніка не бачу.

«Схаваўся, — думаю, — добра, што хоць такія вялізныя пальчаткі дасталіся».

Чую, да мяне Антон Аляксандравіч падышоў і раптам як дасць пад дыхавіцу! Я прысеў ажно, а ён, не траціў часу, мне ў скіўцу заехаў!

— Пераходзь, — кажа, — у глухую абарону.

А я і без глухой аглохнуў ажно і, значыцца, рукі ніжэй носа апусціў, а ён як дасць мне ў нос! І сам пры гэтым свой нос адкрыў. Не помню нават, як я ў адкрытае месца рукой махнуў, але стукнуў так моцна, што аж сам захістаўся, як маятнік.

Гляджу ў акенца паміж баксёрскімі пальчаткамі: што за дзіва? Няма начальніка. Там, дзе быў Антон Аляксандравіч, — гара ўтварылася. Не сапраўдная вядома, якія на Каўказе, а з папак і канцылярскіх кніжак гара. Паядынак жа ў памяшканні архіва праходзіў. Вось на Антона Аляксандравіча і абвалілася паліца з канцылярыяй гэтай. «Што рабіць — зноў думаю, — трэба відаць, раскопкі пачынаць». Але, бачу, заварушылася гара, а з яе нетраў Антон Аляксандравіч вылазіць. З носу кроў цячэ, з вачэй слёзы коцяцца.

І назаўтра ж ранкам заяву начальніку на стол кладу.

— Эх, Пракоп Сцяпанавіч, не чакаў я ад цябе такога, — з дакорам сказаў Антон Аляксандравіч. — Бач ты, з заявай прыйшоў. Ды ні ў якім разе я цябе не звольню. Ты ж, аказваецца, першакласны баксёр. З кім жа я ў бокс гуляць буду?

Г. Лазуркін

— *Трэцяя праграма — найбольш талковая.*

Добра, добра. Вы маеце ўжо права да некаторых недамаганняў. А што больш вам дакучае.

НІЎКА

— *Гэтага пеўня трэба будзе зарэзаць, позніца на паўгадзіны...*

ЗРАЗУМЕЛІ

— Ешце, госці, з чорным хлебам,
З чорным хлебам больш прыемна.
— Не турбуйцеся, не трэба,
Нам і з булкаю нядрэнна!

Мікола Вяршынін

На сатырычнай хвалі

РЭКОРД

Бацька Юркавым рэкордам
Пахваляўся людзям горда:
— Па гарэлцы, па віне
Абагнаў сынок мяне!

ВЕРНАЯ ПРЫКМЕТА

У Грышкі сёння дзень зарплаты:
На чатырох паўзе дахаты...

ПРЫЧЫНА

На працу Янка
Зноў спазніўся:
Залішне ўранку
Пахмяліўся!

П. Перац

ТРЫНАЦЦАЦЬ

Кліентка да прадаўшчыцы:

— Чаму вы налічылі мне за тавар 14 злотых, калі атрымліваецца трынаццаць?

— Вы ж ведаеце, што трынаццаць прыносіць няшчасце...

З ЛІТОЎСКАГА

— Вам канчаткова трэба кінуць піць. Кожная новая бутэлька, нават чарка гарэлкі — гэта яшчэ адзін цвік у вашу труну.

Тут падышоў Кіндзюліс і заўважыў:

— Доктар, а хіба гэта так важна, колькі цвікоў будзе ў труне?

БАГАЦЕЙ

Прыехаў у чужое сяло ў сваты хлопец. А ў яго і пытаюць:

— Скажы, чалавеча, як жывеш ты, што ў гаспадарцы маеш?

— Нішто сабе жыву. Маю харомы, лаўку, млыны, бровар... — пачаў хваліцца жаніх.

Пачулі гэта бацькі, што дачку сваю хацелі аддаць замуж за багацея, і тут жа вяселле згулялі.

Прывёз хлопец маладую дадому. Бачыць яна, нешта ж хатка надта маленькая ды цёмненькая ў яе мужа. І пытаецца:

— Чаго ж гэта ты мяне ў гэтую хатку прывёз?

— Гэта і ёсць мае харомы, — засмяяўся муж.

— А лаўка, млын ды бровар дзе?

— Вунь мой млын, — паказаў муж на жорны, што стаялі ля парогу. — А бровар, ці як некаторыя ў нас завуць, самагонны апарат — у сенцах. А на лаўцы ж ты сама сядзіш...

ПЕРСПЕКТЫВА

Раззлаваны мужчына дружбаку:

— Рай мне забяспечаны. Калі памру раней за жонку, то на тым свеце, абавязкова не міну рая.

— А калі яна памрэ першая?

— Тады рай для мяне на зямлі наступіць.

ГОСЦЬ

Першы дзень у хаце госць, хто б ён ні быў, — госць. Другі дзень у хаце госць — гаспадару і гаспадыні то радасць, то злосць. Трэці дзень у хаце госць — і калі ты паедзеш дадому, ягамосць?..

ПРАПАНОВА

— Давай ніколі не будзем сварыцца? — прапанаваў муж жонцы.

— Ты што: ужо зноў напіўся?

— *Чаму разводзішся са Збышкам?*

— *Ён мае на грудзях вытатуаваныя тры жанчыны. Не зношу цеснаты ў ложку.*

АБЕД

Муж, вярнуўшыся з работы, разгневана звяртаецца да жонкі:

— Абед негатовы! Галодны, як воўк... Іду ў рэстаран!

— Пачакай пяць хвілін.

— Што ж ты прыгатуеш за такі час?

— Не, я апрануся і пойдзем разам.

У АГАРОДЗЕ

Сабачая буда. Над ёю таблічка. «Увага, злосны сабака!».

Пасля хвіліны часу з буды вылазіць сучка.

— Зусім няпраўда, — гаворыць яна. — Гэтыя мужчыны страшэнна хваляцца.

Пацалуй мяне.
Навошта, ніхто не глядзіць на нас.

ПАГАВАРЫЛІ...

— Дзень добры, кума!
— На базары была.
— Ты, што, аглухла, напэўна?
— Ага, купіла пеўня.
— Будзь здарова, кума.
— Тры з паловай адала.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе В. Буры з Гайнаўкі змяшчаем польскую песню

NIE ZMOGŁA GO KULA

Słowa: Ernest Bryl
Muzyka: Katarzyna Gärtner

Nie zmogła go kula,
nie zmogła go siła,
tylko ta jedyna,
co przy sianie była.
Nocką do niej chadzał,
listy do niej pisał,
tylko o niej myślał
i świata nie słyszał.

Ona go puszczała
tylko do okienka.
Popatrz se przez szybkę,
bo jestem panienka!
On przez szybkę patrzał,
wielce się nasładzał,
a drugimi drzwiami
żandarm do niej chadzał!

Zbójowie, zbójowie,
bądźcie se zbójami,
a my se pośpimy
nocą z dziewczynami.
Na sianeczku, sianie,
na sianie kochanie,
na sianeczku, na białym
przez miesiączek cały.

Nie zmogła go kula,
nie zmogły go rany,
ale go przemogła
chytrość jego panny.
Na sianeczku, sianie,
na sianie kochanie,
na sianeczku, na białym
przez miesiączek cały.
Na sianie kochanie,
na sianeczku białym,
przez miesiączek, przez cały,
przez miesiączek cały.

КУРЁЗЫ

У КІШЭНЯХ... ЧАТЫРЫ ЗМЯІ

Шаснаццацігадовы школьнік украў 24 змяі з лонданскага заапарку. Калі паліцыя пачала допыт, чатыры змяі былі знойдзены ў яго кішэнях. Сярод украдзеных была гадзюка Габон і сем афрыканскіх змей. Сяржант паліцыі Джэфры Персан паведаміў суду, што гадзюка Габон — адна з самых ядавітых.

Старшыня суда міс Барбара Уорбертан спытала хлопчыка:

— Адкуль ты ведаў, як абыходзіцца са змеямі?

— З кніг, — адказаў ён.

Хлопчык знаходзіцца ў зняволенні, дзе даследуецца яго псіхіка...

КУРЫ Ў АКУЛЯРАХ

Навокал густа ўзлятала пер'е, калі на птушкаферме ў Сала дзі Кесанатыка, у італьянскай правінцыі Форлі, пачыналі раздаваць курам корм. Сотні курэй штодзённа калечылася, якія гінулі.

Знаходлівыя птушкаводы прыдбалі курам акуляры — невялічкія пластыкавыя лінзы, замацаваныя на дзюбах. Праз такія акуляры куры бачаць тое, што ў іх побач, вельмі расплывіста.

З таго часу куры італьянскай фабрыкі ў Сала дзі Кесанатыка жывуць мірна.

НОВАЯ МЯТЛА...

Да гэтага часу ў ірландскай абшчыне Дзінглоў дзейнічала пастанова, згодна з якой у кінатэатры з прадстаўнікоў розных полаў побач маглі сядзець толькі муж і жонка. Новы бургамістр адмяніў гэтую пастанову. Ён уладальнік фабрыкі, якая выпрабляе дзіцячыя каляскі.

НАДЗЕЙНЫ СРОДАК ДАСТАЎКІ

Англійскі саюз па гадаванню галубоў прыцягвае новых членаў з дапамогай такога рэкламнага лозунга: «Улічыце магчымасць новай забастоўкі паштавікоў — разводзьце паштовых галубоў».

СМЯЕЦЦА З НАМІ

Трапіў, кажаш, не ў брыво, а ў вока? Чаму ж ён нават вокам не міргнуў?

© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020
© PDF: Kamunikat.org 2020